

JULIOL 2024 - ANY XLVI - NÚM. 181

LLUMD'OLI

PORRERES

CONTINGUTS

Què pots trobar en aquest número?

Les *Activitats de l'Agrupació*, entre les pàgines 4 i 5.

La *Informació local*: el noticiari i altres herbes, entre les pàgines 6 i 8.

El *Sabeu que...* a la pàgina 9.

Una entrevista a l'amo en Ponç Feliu a la segona entrega de la secció *Política porrerenca en retrospectiva*. Pàgines 10-11.

La secció *Creació* amb l'etimologia de na Cesca Roig; el poema, de Jaume Rosselló; la glosa, de Lluís Sastre i l'*Obturador*, de Mercè Oliver. Entre les pàgines 12-13.

Un reportatge sobre el Sant Roquet en motiu del 30è aniversari d'aquesta festa popular, pàgines 14-17.

Un article de Caterina Oliver sobre els cursos de català que ha realitzat. Pàgines 18-19.

Una nova entrega de l'*Espurna associativa*, amb col·laboracions

de l'Associació de Varietats Locals, els Aires de Montis-ion i la junta local de l'AECC.

Pàgines 20-24.

Dos articles d'*Opinió*: Carme Obrador i Maria Sampol, que s'estrenen a la secció. Pàgines 25-27.

La *Mirada Indiscreta* a la pàgina 28.

Notes històriques: la catorzena entrega d'articles sobre malnoms porrerencs i un grapat d'articles més d'índole ben diferent. Pàgines 29-33.

L'*Espai Escolar* amb la col·laboració del CEIP Climent Serra i Servera. Pàgina 34.

Els *Esports*, amb diversos èxits del bàsquet, a la pàgina 35.

C/ D'EN CERDÀ, 56
PORRERES

PAPERERIA
I
ESTANC

es Cantó

6 8 8 7 9 0 2 5 0
8 7 1 8 1 1 6 6 9

papeteriaescanto@hotmail.com

MANIS

C/Almoina 30, Porreres.
Tel: 971 16 84 56

MUNICH CUBCO GUESS FIFTY FIFTY PORNORINO REPLAY SCOTCH & SODA PLEASE TOMMY HILF TOMMY HILF REISSUE adidas

ENCARA NO ETS SUBSCRIPTOR O SOCI DE L'AGRUPACIÓ?

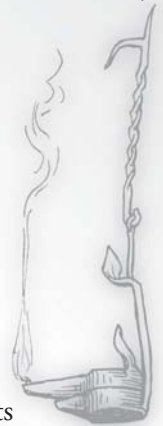
Per a poder existir, tant l'Agrupació Cultural com el *Llum d'Oli* necessiten la col·laboració i compromís de la gent de Porreres. Som molts, però encara volem ser més! T'animam a subscriure't a la revista o bé a fer-te soci de la nostra entitat, així ens ajudareu a seguir endavant

amb la nostra tasca desinteressada en favor de la cultura i la informació al nostre poble.

Preus: si tens menys de 30 anys, el cost és de 20€ anuals. A partir dels 30 anys, el preu és de 35€ anuals. Subscripció a la revista: 15€ anuals. Totes les modalitats inclouen l'enviament del *Llum d'Oli* al vostre domicili!

Contacta amb nosaltres a través de l'adreça llumdoliporreres@gmail.com

Podeu trobar el *Llum d'Oli* a la venda als següents establiments: estanc Número 1, papeteria es Cantó, papeteria Nova Pemi, fruiteria Ca na Maria, a l'Escrivania i a la Cooperativa Agrícola.

Juliol de 2024 - Núm. 181
Dipòsit Legal PM 76/1979

Edició:

Agrupació Cultural de Porreres
Carrer d'en Mago, núm. 6
acp@agrupacioculturalporreres.cat
<https://agrupacioculturalporreres.cat/>
www.facebook.com/acporreres
www.facebook.com/llumdoliporreres
@acporreres (Twitter i Instagram)

Coordinació:

Catalina Maria Garí Blanch
llumdoliporreres@gmail.com

Consell de redacció:

Catalina Garcia Garí
Sebastià Lliteres Lliteres
Francesc Melià Barceló
Maria Antònia Nicolau Rosselló
Gabriel Noguera Vich
Marc Prieto Gornals
Cesca Roig Sampol
Cristina Sorell Adrover

Col·laboradors/es:

Guillem J. Barceló Barceló
Joan Barceló Barceló
Gaspar Barceló Barceló
Maria Barceló Crespi
Germanes Barceló-Crespi
Margalida Barceló Sagreras
Tomeu Barceló Sansó
Joan Melià Garí
Joana Mora Cerdà
Carme Obrador Sorell
Mercè Oliver Oliver
Caterina Oliver Riera
Jaume Rosselló Tomàs
Maria Sampol Ballester
Lluís Sastre Barceló
Andreu G. Veny i Miró

Aires de Monti-sion
Associació de Varietats Locals
CEIP Climent Serra i Servera
Club Bàsquet Porreres
Junta Local AECC

Fotografies:

Arxiu Agrupació Cultural
Diari Digital Tot Pla
Facebook de l'Ajuntament
Membres de la Redacció

Correcció lingüística:

Catalina Maria Garí Blanch

Coberta: composició de
fotografies cedides per Rafel
des Campot, Xim de sa Fonda
i Sebastià Vidal Mas.

Fotos de les festes de l'ensaïmada
entre 1998 i 2002.

Imprimeix:

Gràfiques LLOPIS, S.A.
Tel. 971 58 04 89
e-mail: disseny@grafiquesllopis.com

*Els articles publicats reflecteixen
únicament l'opinió dels seus autors.*

CASES A L'UCI I EL CATÀLEG SENSE APROVAR

D'uns anys ençà gairebé no hi ha carrer de la vila on no hi hagi una o diverses obres en habitatges. La immensa majoria d'aquestes són reformes de cases existents, algunes de les quals són edificis amb un valor històric i cultural que s'aprecia a simple vista. D'altres, menys exuberants i més petites, amaguen elements patrimonials ben interessants. Tant en un cas com en l'altre, en el moment d'investir a la remodelació, hom es demana si es tenen en compte aquests elements i si es treballa per a la seva preservació.

Per altra banda, també hem pogut apreciar exemples de cases que, per un motiu o altre, han anat patint un progressiu deteriorament. Tristament, alguns casos han vist com una part es feia malbé o fins i tot, a causa d'aquesta mal-mesa, s'han acabat derruïnt. I és que no només es tracta de protegir i divulgar el nostre patrimoni arquitectònic, sinó també de promoure i ajudar les persones que tenen en propietat aquestes cases que en un futur seran catalogades. El manteniment dels elements catalogats encareix les reformes i moltes vegades això és un impediment per a poder emprendre obres que millorarien aquests habitatges i els farien útils. Per tant, l'administració també hauria d'actuar en conseqüència i ajudar a protegir allò que té un valor patrimonial.

Amb tot, avui en dia a Porreres la protecció del patrimoni arquitectònic passa per la bona predisposició o la consciència de les persones propietàries, dels arquitectes, dels mestres d'obres, dels llanterners, electricistes, fusters o de les persones amb responsabilitat tècnica municipal que informin i deixin testimoni de la vàlua de l'element o conjunt. El motiu? Idò que la seguretat i la garantia vers la protecció que hauria d'ofereir el catàleg de patrimoni és in-existent: a hores d'ara aquest catàleg és només paper banyat. Es va iniciar la catalogació fa més de deu anys, es va anar modificant i ampliant amb la inserció de noves fitxes, però la realitat és que el document no està aprovat definitivament. Per tant, no és vàlid, no és efectiu a l'hora de complir amb la seva funció. Tot i això, s'ha de dir que si els tècnics municipals, a l'hora d'informar d'un projecte que saben que estaria incomplint amb el futur catàleg de patrimoni, especifiquen aquesta situació, la Junta de Govern Local de l'Ajuntament pot no concedir la llicència d'obres per a protegir així aquell bé patrimonial.

El cas és que en aquests moments hi ha una situació d'alegalitat: no està previst a la llei. Una situació de terra de ningú en què hom pot fer i desfer, màniga ampla, i pot ocasionar pèrdues irreversibles. Passa per malla i aquí no ha passat res. I tot això en un moment en el qual es pot observar a simple vista la quantitat d'obres que s'estan duent a terme en casals importants del nostre poble, però també en cases d'origen popular, amb una arquitectura igual de valuosa que qualsevol altra, com a testimoni del seu temps.

A qui pertoqui, sigui Ajuntament, sigui Consell Insular: no podem seguir amb aquesta situació de desprotecció. El nostre patrimoni mereix ser també prioritari, perquè en haver-se esbucada una casa ja no es pot recuperar. És urgent que s'aprovi definitivament aquest catàleg. Serveixi d'avertència aquest humil escrit.

VISITA AL PARLAMENT DE LES ILLES BALEARS

El divendres, dia 7 de juny, vàrem visitar la seu del Parlament de les Illes Balears, un dels edificis més emblemàtics de la ciutat. Tenguérem l'ocasió de recórrer els diferents espais recordant la funció que tenien quan era el *Círculo Mallorquí* i veient la funció que desenvolupen a l'actualitat. Ens fixàrem en la decoració, el mobiliari, les pintures i escultures...

Ens hi acompanyaren i feren les explicacions corresponents na Joanaina Roig i en Bernat Serra. Endemés, l'arxivera Joana Pastor ens exposà una selecció de documents cabdals per a la història de la institució.

S'ALBUFERA. MIRATGES. PASSEIG FOTOGRÀFIC PER LA FAUNA I LA FLORA DEL PARC

El divendres, 21 de juny, Francesc Aguiló Serra, director de Cucorba i de L'Alicorn Teatre, i fotògraf aficionat ens va fer un recorregut comentat per part de la fauna i la flora de l'Albufera mitjançant la projecció d'una seixantena de fotografies seleccionades entre les moltes que ha fet durant anys de passejos continuats.

FESTA DE LA FLAMA DEL CANIGÓ

Diuenge, 23 de juny, a la placeta de Santa Catalina Tomàs, tornàrem a rebre la flama que els membres de l'Obra Cultural d'Alaró havien anat a recollir al Canigó i que havien compartit amb totes les delegacions que en volguessin ser participants.

L'acte que s'organitzà a Porreres, sempre senzill però emotiu, comptà en primer lloc amb l'actuació de Delfi Mulet i Natàlia Tascón, que dugueren a terme un recital de cançons. A continuació, es llegí el manifest, a càrrec de Caterina Sureda i Miquel Móra; seguidament, s'encengué la flama del llum d'oli per a recordar, any rere any, que l'Agrupació Cultural de Porreres té com a pilar fonamental la defensa de la llengua catalana. L'acte acabà amb un petit refrigeri per a tots els assistents.

PRIMERA RETROBADA DE SCRABBLE DE L'AGRUPACIÓ

Dijous, 27 de juny, a proposta de Beatriu Defior, es reuniren al local de l'Agrupació algunes persones interessades a jugar o aprendre a jugar a Scrabble per a tornar a posar en funcionament el que fou el primer club de Scrabble de Mallorca. En aquesta primera reunió acordaren que les trobades serien cada dimecres a les 19 hores.

Per tant, si teniu ganes d'aprendre a jugar a Scrabble o de jugar-hi, veniu els dimecres a les 19 hores al local de l'Agrupació!

PASSADA DE DIAPOSITIVES DE LES EIXIDES I VISITES CULTURALS

El divendres, 28 de juny, Maria Barceló, per mitjà de fotografies, feu un recordatori de totes les eixides i visites culturals dutes a terme durant aquest curs. L'activitat ens ajudà a recordar tots els indrets que hem recorregut, tota la història que s'hi amaga i, el més important, tot allò que s'ha pogut aprendre. En acabat, aquells qui volgueren, soparen a la fresca a plaça.

SOPAR D'ESTIU DE L'ENTITAT A MONTI-SION

Un any més, la clastra del santuari de Monti-sion ens acollí per a dur a terme el sopar d'estiu de l'Agrupació Cultural. En aquesta ocasió fou divendres, 5 de juny. La vetlada va transcórrer de la següent manera: la vicepresidenta de l'entitat llegí unes paraules de resum i d'agraïment per a totes aquelles persones que fan possible que l'entitat sigui tan activa després de més de cinquanta anys; a continuació, assaborírem el bon sopar que ens oferiren els donats de Monti-sion i, per acabar, cantàrem i sonàrem algunes de les cançons que tant agraden als membres de l'Agrupació. Amb tot, fou una nit molt agradable d'unió entre associats i col·laboradors. Per molts d'anys!

INFORMACIÓ DEL CLUB DE LECTURA

Després de la lectura de *La pell i la princesa*, de Sebastià Alzamora, vàrem poder gaudir de la seva presència en una posterior trobada. Ja havíem fet la tertúlia sobre aquest llibre, però teníem dubtes i preguntes que poguérem aclarir amb ell. Volem agrair la seva predisposició i amabilitat. Va ser una persona afable i passàrem molt de gust de la conversa. Aquesta és una activitat que feim comptes de repetir amb altres autors, si en tenim oportunitat.

Després de la conversa sobre el darrer llibre llegit del curs, *El vol de l'estel*, de Laetitia Colombani, vàrem fer una mica de valoració del club. Totes vàrem coincidir que formar-ne part i participar-hi ha obert els nostres horitzons com a lectores, fent que llegíssim obres que tal vegada pel nostre compte no hauríem triat mai. Les converses han estat molt enriquidores i ens han aportat molt. Na Margalida Barceló ha dinamitzat les tertúlies de manera que totes hem sentit que ens podíem expressar amb total llibertat, ens ha presentat els autors i també ens ha guiat en els comentaris sobre una selecció de poemes que hem llegit en diferents sessions. Hem d'agrair l'acollida de na Margalida Roig, bibliotecària, gràcies a la seva implicació podem comptar amb els exemplars necessaris de les diferents lectures que duim a terme. Quan la història ha estat un ingredient important en la novel·la, hem pogut comptar amb els coneixements de Maria Barceló Crespi, que també és membre del club.

Per a celebrar tota aquesta joia lectora, tancàrem el curs amb un soparet a la fresca.

Bon estiu i bones lectures! Ens retrobarem al setembre!

NOTICIARI PORRERENC

Redacció

RENÚNCIA A LES BARRES DE L'AVA DEL CEIP CLIMENT SERRA I SERVERA

A principis de juny, el digital *Tot Pla* anunciava que l'AVA del Climent Serra i Servera renunciava a gestionar les barres de Sant Roc que, previsiblement, quedaran només en mans de l'AMPA Verge de Montis-sion. Justifiquen aquesta decisió, avalada per l'assemblea de l'associació, per a fomentar la prevenció del consum d'alcohol i així donar exemple. Diuen que volen apostar per un altre model de finançament de l'entitat i també pel foment d'un altre model de festes i oci. Han rebut el suport de la Policia Local, agents de Protecció Civil i treballadores de l'àmbit sanitari i social. El conveni entre l'Ajuntament i les dues associacions de famílies acaba el juliol de 2025, i encara no se sap què passarà després.

RECOINEIXEMENT DE L'AJUNTAMENT A 13 ESPORTISTES

El 6 de juny de 2024 l'Ajuntament de Porreres va organitzar un acte de reconeixement als mèrits esportius de tretze esportistes porrerenca de diferents modalitats amb la presència de familiars i polítics municipals.

A l'acte, hi va ser present Joan Sastre Vanrell, campió de la Lliga Grega amb el PAOK de Salònica, qui com a esportista més veterà va fer un parlament. Apol·lònia Rigo, Mercè Roig, Paula Obrador, Laia Gil, Marta Lliteres, Magí Rosselló, Maria Rosselló, Carme Tous, Aina Maimó, Maria Bennassar i Toni Lliteres foren els premiats.

XI DIADA DE L'ALBERCOC

Dissabte, 15 de juny, es va dur a terme una nova edició de la festa de l'albercoc amb l'objectiu de promocionar aquest producte, ja que Porreres continua sent la principal zona productora d'aquesta fruita a Mallorca. Hi va haver venda, concurs de xapar albercocs, un showcooking a càrrec de Miquel Calent i, fins i tot, ballada popular a càrrec de l'Estol Porrerenc que celebrava el 30 aniversari de la formació.

HOSPITALET FEST

El dissabte, 22 de juny, es va dur a terme la II edició de l'Hospitalet Fest. És la Confraria de l'Hospitalet qui s'encarrega de l'organització. Aquesta neofesta porrerenca només té l'objectiu de recaptar doblers per a després poder millorar la festa de Sant Antoni. El grup de joves volen que la festa sigui un espai obert a la gent del poble i la contrada, però no cerquen massificacions.

	<p>Veterinària Porreres Miquela Cintes Col. nº1014</p>
	<p>Cita prèvia: 672124107 </p> <p>C/ Cerdà nº 94 Porreres mcintesvet@gmail.com</p>

FALTA AIGUA AL PLA

La manca de pluges i l'elevat consum d'aigua per l'augment d'habitants dels pobles de la Mancomunitat del Pla de Mallorca han fet que els pous estiguin al límit i que es visqui una situació de preocupant manca d'aigua. El fet ha duit a prendre la decisió de reduir-ne la pressió, en principi, durant els mesos d'estiu. Es demana a la població fer un ús responsable d'aquest bé tan preuat i tan escàs en aquest moment.

PRIMERA FASE DE RECUPERACIÓ DEL MOLÍ D'AIGUA DES PONT

Després d'anys d'espera, l'1 de juliol, s'ha donat per conclosa la primera passa vers la recuperació del molí d'aigua des Pont que deixa a la vista, dins el carcabà, els mecanismes del molí hidràulic. Els tècnics expliquen que s'ha llevat més d'un metre i mig de fang compactat, d'aquesta manera s'ha arribat als mecanismes, aspes i estructura de ferro. S'ha vist que la maquinària està rovellada i les fustes, podrides. Així, per a poder-ho restaurar com cal, serà necessari comptar amb els tècnics del Consell de Mallorca. Esperem que la cosa avanci i ben aviat puguem veure aquest molí recuperat, mostra del nostre patrimoni etnològic, com hem reivindicat tantes vegades en aquesta revista.

JORNADA DE SEGAR I DE BATRE A SON MORA GUIXA

El cap de setmana del 13 i 14 de juliol, la finca porrerenca de Son Mora Guixa va ser l'escenari d'una nova jornada de segar i de batre organitzada per l'Associació Balear de Tracció Animal (ASBATRA). El dissabte al matí es va segar i, l'endemà, a primera hora, des de son Mora va sortir una comitiva de carros, carregats amb les garbes, que varen fer una volta per la vila abans de començar la feina de batre a l'era. La jornada va restar oberta a totes aquelles persones que volguessin conèixer com es feia antigament aquesta feina.

L'AJUNTAMENT DEMANA LA DIMISSIÓ DE LE SENNE

Durant la sessió plenària celebrada el passat 22 de juliol es va llegir un manifest de la Comissió de Memòria Històrica de l'Ajuntament, en el qual es reprovava l'actuació del president del Parlament, qui va esqueixar la imatge de les Roges del Molinar en sessió parlamentària. El manifest també demanava a Le Senne que renunciés al seu càrrec i, si no ho fa, que sigui destituït pels grups parlamentaris. Altres temes tractats foren el canvi de dedicació parcial d'Antoni Sastre Vanrell (PI) que passa a Maria Antònia Melià Sampol (PI), l'aprovació d'una nova plaça de policia local a través del conveni contra la violència de gènere amb l'Estat i l'aprovació per unanimitat d'una moció de MÉS que demanava promoure habitatge públic al municipi de Porreres.

sa fonda café

PORRERES - tlf. 971 64 73 16

CANVI DE DEPENDÈNCIA DE LA GUÀRDIA CIVIL: DEVILAFRANCA A CAMPOS

A partir d'ara, el municipi de Porreres tindrà servei d'atenció al públic i de vigilància de Guàrdia Civil cada dia de l'any i a totes hores, ja que passa a dependre de la jurisdicció de Campos que disposa de 50 efectius per a atendre els municipis de Campos i Porreres.

IN MEMORIAM

Maria Barceló Crespi
Maria Antònia Nicolau Rosselló

El passat 30 de juny morí Mn. Joan Rosselló Lliteras, un capellà porrenerenc que va dedicar part de la seva trajectòria professional a la recerca històrica i als arxius.

Entre d'altres tasques, durant anys va ser Director de l'Arxiu Diocesà de Mallorca i professor associat d'Història a la UIB.

Volem remarcar la seva aportació a la Història de Porreres i per això destacam les següents publicacions:

La Congregació de l'Oratori de Sant Felip Neri de Porreres (1992).

El cant coral a la vila de Porreres (1993).

Sr. Joan Feliu Jaume, advocat (1844-1907), discurs amb motiu de la seva proclamació de Fill Il·lustre l'11 d'agost de 1993 (1993).

Va ser distingit com a pregoner de les festes de Sant Roc l'any 1981. A més, compta amb algunes col·laboracions als programes de festes de Sant Roc i una comunicació a les primeres Jornades d'Estudis Locals de Porreres.

Descansi en pau.

PLUVIOMETRIA

Germanes Barceló-Crespi

JUNY

Dia 2.....	0,3 litres/m ²
Dia 11.....	3,1 litres/m ²
Dia 12.....	6,5 litres/m ²
Dia 19.....	0,3 litres/m ²
Dia 20.....	inapreciable
Dia 24.....	inapreciable
Dia 30.....	inapreciable
TOTAL	10,2 litres/m²

JULIOL

Dia 5.....	0,5 litres/m ²
TOTAL	0,5 litres/m²

EL LLUM D'OLI TAMBÉ ÉS VOSTRE

T'agradaria veure publicada la teva opinió al *Llum d'Oli*? Tens alguna queixa, suggeriment o proposta? Vols col·laborar amb nosaltres? Ara pots fer-ho a través de l'adreça llumdoliporreres@gmail.com, o en persona quan ens topis pel carrer!

Si t'interessa, pots consultar els números anterior en format digital a l'apartat «Llum d'Oli» de la nostra web www.agrupacioculturalporreres.cat.

Volem ser la veu del poble! El Llum d'Oli és cosa de tothom!

SABEU QUE...

Consell de redacció i qualque ajudant

...la gent del poble demana quin cap de setmana no hi ha festa per a poder descansar?

...hi ha molts veïnats de la zona de n'Hereveta que comencen a estar molt cansats que al parc hi hagi festa gairebé cada cap de setmana?

...al Punt Verd aviat li podran dir Punt Brut?

...que hi ha empreses de jardineria que fan abús del contenidor de restes de poda? N'aboquen remolcades plenes

...els cartells de la mitja maratón queden per fora vila un any per l'altre? Tot a punt i preparat d'hora!

...hi ha hagut gent que no ha pogut pujar al santuari de Monti-sion perquè estava tancat al públic per unes noces?

...els agents del benemèrit cos assignats a Porreres ara vendran de Campos? A veure si no tenen problemes per pujar els Monjos i millora la seguretat de la vila.

...els partits polítics porrerencs aprofiten qualsevol acte per fer-se presents a les xarxes? Ja ho sabem que anau pertot!

...ara tots els qui tenen cans han de fer-los un "DNI"? Ara seran "perros españoles"...

...molta gent s'ha queixat perquè no s'havia informat sobre aquesta ordenança de benestar animal més enllà de les xarxes socials? No tothom té facebook!

...els cans segueixen fent les feines pels carrers i aceres i alguns amos miren cap a una altra banda, com qui diu: passa res?

...la manifestació en contra de la massificació turística va ser molt pacífica però que na Prohens va condemnar els actes vandàlics que segons ella es varen produir? És clar, ella no hi va anar, a la manifestació!

...durant un dia de juliol la pàgina web de l'Ajuntament va estar fora de servei? A l'avís que es va donar d'aquest fet, el corrector lingüístic també hi va estar, fora de servei! I no només aquell dia...

...a la fi hem tengut notícies sobre les VIII i IX jornades d'estudis locals? I també de les X, que es con-

vocaran per la primavera de 2025! No donarem a l'abast, ara!

...el president del Parlament, Le Senne (VOX), va esqueixar una foto de les Roges del Molinar? I encara esperam la seva dimissió! Saps si hagués esqueixat una foto del rei...

...es veu que Le Senne és molt amic del monarca? Va dir que durant l'audiència que Felip VI va fer a Marivent havia dit que havia entès perfectament la seva actitud d'esqueixar la foto. I és que allà on no n'hi ha...

...els goigs que jalonon la pujada a Monti-sion són llocs de botellot descontrolat?

EXTRA, EXTRA, ÚLTIMA HORA!

...l'IES Porreres finalment s'ampliarà "a llarg termini" en un màxim de 10 anys? Així ho anuncià el Govern de Prohens fa uns dies. S'ase s'haurà mort de rialles!

juaneda
miramar

Anàlisi Clínicas

Antònia Sastre Barceló
Farmacèutica

Consulta: Dilluns i dimecres
de 8:00 a 10 hores

Carrer Sa Galla 19 B
Tel. 971 64 70 84

Assegurances: Adeslas (no muface), Asisa, Agrupació Mutua, Axa, Mapfre (no muface), Sanitas, DKV, Groupama, L'Aliança, Caser, Fiatc...

«COSTÀ ARRANCAR LES ESQUERRES A PORRERES»

ENTREVISTA A PONÇ FELIU MARTORELL

Consell de Redacció

Ponç Feliu Martorell va néixer a Porreres l'any 1935. Casat amb na Catalina Obrador Ballester Toeta, té una filla, dos nets i dos besnets que el fan sentir molt orgullós.

Des de ben petit, i fins que es va jubilar, en Ponç es va dedicar a la pagesia. La seva professió ha estat sempre la seva afició. Estima la terra i no ha perdut mai el contacte amb ella. Té un hortet on procura anar cada dia a feinejar una mica i a donar menjar a les gallines. La mar és també una part molt important de la seva vida. Passa els mesos d'estiu a la Colònia de Sant Jordi i, cada dia, a primera hora i acompanyat de la seva dona, s'apropa a la platja dels Estanys a fer un banyet.

Després de la mort de Franco, s'afilià al sindicat Unió de Pagesos. Va ser en Miquel Ferrà, que en aquell temps era secretari del sindicat UGT a Porreres, qui el va animar a fer el bot a la política. A les primeres eleccions locals de 1979, en Ponç va ser cap de llista de la candidatura del PSOE. Sols s'hi presentaren ells (3 regidors) i UCD (8 regidors). Aquells resultats encara són els millors per al PSOE de Porreres i per a l'esquerra porrerenca en general, només superats per MÉS a les darreres eleccions de 2023. El que fou batle, Francesc Sastre, el convidà a exercir tasques de govern: donada la seva experiència com a tresorer de la Cooperativa (va ser membre de la directiva molts d'anys) se li encomanà la regidoria d'Economia.

A les següents eleccions (1983), el PSOE aconseguí un regidor menys respecte les anteriors, atès que el PSM va presentar candidatura i aconseguí una regidora, na Catalina Trobat. En aquella ocasió ja no els convidaren a formar part de l'equip de govern.¹

Quan va començar el vostre interès per a la política? Teníeu algun referent?

No, no record que tengués admiració per cap polític en concret, però si n'hagués d'anomenar un, em ve al cap en Joan March del PSOE. El que record i tenc molt present és que teníem un trosset de terra a son Miró, durant la postguerra, quan hi anàvem amb el meu pare, ell parlava sovint amb el veí que havia estat regidor de l'Ajuntament de Montuïri durant la República. Quan treien algun tema relacionat amb política, es recordaven un a l'altre «hem de xerrar fluix».

Aquells eren temps de por a parlar i al fet que, fins i tot les pedres, els poguessin delatar. Anys de silenci que deixen empremta i queden arrelats.

Amb un parell d'associats de la Cooperativa de Porreres, de la qual jo era soci i tresorer, vam començar a anar a les xerrades d'Unió de Pagesos a Montuïri. Allà vaig conèixer a Joan Mas Collet, Joan March, Josep Estelrich (PSM) de Sant Joan... Cada setmana organitzaven una reunió on parlàvem de la importància que hi hagués gent

de la nostra dins els ajuntaments. És per aquest motiu que em vaig ficar en política.

Quins records teniu dels anys que vàreu formar part de l'equip de govern de l'Ajuntament?

Dels anys que vaig estar al capdavant de l'àrea d'Economia record que hi havia pocs doblers i que per això es podien fer molt poques coses. En Tofol Llinàs, que era el secretari, em va demanar que anés a Palma a parlar amb en Gaspar Ginard, que era el cap d'hisenda, per a explicar-li la situació i demanar-li que ens enviassin doblers. Hi havia molt poc pressupost i fins i tot era difícil pagar les nòmines dels funcionaris. Dit això, podeu imaginar que tirar endavant nous projectes era molt difícil.

Com es va aconseguir presentar la primera llista d'esquerres a les primeres eleccions democràtiques a Porreres?

Vàrem haver de fer molta feina. Porreres era un poble majoritàriament de dretes i va ser molt difícil aconseguir formar la llista. Jo diria, que vàrem haver d'anar arreu. No podies mirar si la

persona tenia perfil per a formar part de la llista, ja que amb prou feina trobaves gent que et digués que sí. A part, de vegades hi havia persones de la mateixa ideologia, bones per a formar part de la candidatura que no acceptaven l'oferta per por. Molts dels empresaris eren afins a partits de centre dreta i els seus empleats no gosaven acceptar per temor a ser acomiadats de la feina. Record que agafarem porrerencs afiliats a UGT. També hi havia empleats de Son Amat.

Ens podríeu parlar un poc de la relació dels sindicats, el món cooperativista i la política?

Darrere els sindicats hi havia partits polítics i a la inversa. En aquell temps era molt important tenir persones d'ambdós terrenys. En el cas del sindicat, que hi hagués gent de la teva ideologia que governàs, ajudava a tirar endavant els projectes i a estar d'acord amb els canvis que des de les institucions governamentals es duen a terme. Essent de la mateixa ideologia, l'entèniment era més fàcil.

En el cas de la política, controlar els sindicats et donava vots. Passava exac-

tament el mateix amb la Cooperativa. En aquell temps, l'agricultura a Porreres tenia molta força i la Cooperativa jugava un paper important. Era rellevant per als partits polítics controlar-la. La Cooperativa va ser liderada per persones de distints colors polítics.

A part d'Unió de Pagesos, sindicat al qual estaveu afiliat, quins altres sindicats recorda?

Record que també hi havia ASAJA, Asociación Agraria de Jóvenes Agricultores, que actualment encara existeix. Darrere d'aquest hi havia persones de dretes. Hi havia estirades entre aquests dos sindicats a l'hora de captar afiliats. També hi havia el Sindicat vertical, que era d'en Franco i venien a fer conferències a Porreres.

Com vàreu viure el cop d'estat?

No record que hi hagués moltes corregudes o nirvis. Crec que l'únic que va anar a la Sala, per si de cas ens demanaven alguna cosa, va ser en Francesc Sastre, com a batle. Una vegada Franco mort, era com si el perill hagués acabat i no pensàvem que poguéssim tornar el que hi havia abans.

Què opinau de tot el que engloba Memòria històrica / democràtica?

Molt important i necessària la tasca que s'ha fet. Les famílies dels represaliats van quedar molt tocades i marcadetes. Era més que necessari. A ca nostra teníem veïns que els van matar i les seves famílies van quedar destruïdes.

Com veis l'evolució de l'esquerra a Porreres?

El PSOE pràcticament ha desaparegut i el PSM (ara MÉS) ha augmentat el seu nombre de votants. Pens que els pactes a nivell local que va fer el PSOE amb Unió Mallorquina (ara PI) no els van beneficiar en absolut, tot el contrari.

Pel que fa a la confecció de llistes per a les candidatures, actualment ja no és tan difícil com abans. En primer lloc, ara la gent no té tanta por a manifestar

les seves idees. Per altra banda, la gent d'esquerres, d'idees d'esquerres, ha augmentat. I, finalment, les persones estan més formades, moltes tenen estudis. Això fa que el partit es pugui permetre seleccionar aquells qui consideren més idonis per a formar part del seu projecte.

Quines considerau que són les necessitats actuals de Porreres?

No puc respondre a aquesta pregunta perquè fa temps que no surt per enmig, la salut no m'ho permet i estic desvinculat. Abans que em passejava, anava per plaça... sí que ho sabia, però ara, no.

Estau al corrent de la política municipal d'ara?

Més o manco. Quan hi ha eleccions rep els programes electorals i els llegesc. M'agrada conèixer les inquietuds i projectes que pensen dur a terme cada un dels partits. També m'agrada saber qui són les persones que formen part de les distintes llistes. I després, pel que em contenen, vaig seguint més o menys la situació.

A través de la televisió veig que a nivell nacional els polítics s'insulten molt; a nivell local, no ho sé, perquè no segueixc els plens municipals.

Com veis el món de la pagesia avui i cap on creis que va?

Malauradament, la pagesia avui en dia no té futur. Ni a Mallorca ni a la resta de l'estat.

El canvi climàtic, la massificació i la gran dependència al sector turístic són les principals causes del declivi. Veig que hi ha manifestacions en contra de la massificació i pens que en aquest sentit ajudaria fixar una alta ecotaxa. Pel que fa al canvi climàtic, tots en som conscients. No plou i els arbres es moren.

Pel que fa als sindicalisme i al món cooperativista, com el veis actualment?

Els sindicats que he anomenat, tant el d'Unió de Pagesos com el d'ASAJA, encara existeixen. Pel que fa a la Cooperativa ha canviat molt i no té res a veure amb el que era.

Us agradaria tornar a la política municipal? Quins records teniu del pas per la Sala?

Als 65 anys em vaig retirar de la política. Ara, a la meua edat, ja no hi tornaria.

Record que vam assistir a un míting a Vilanova i la Geltrú per a donar suport als companys del PSOE, però finalment va ser Jordi Pujol el que va guanyar les eleccions. I, com a anècdota graciosa, record que en aquell temps hi havia alguna persona que es dormia als plens.

¹ Per a ampliar informació i conèixer una mica més en Ponç, us recomanem tornar a llegir l'entrevista que li va fer Caterina Oliver al *Llum d'Oli* número 113, d'octubre de 2007, que trobareu al web de l'Agrupació Cultural. <https://agrupaciocultural-porreres.cat/llum-doli/repositori/>

PRELUDI

Jaume Rosselló Tomàs

Al jardí del Cel que guaita,
darrere el finestró de la paret de tàpia
que, esboldregada, viatja al temps
retornant als orígens de terra i pedra,
hi volen idees
bones, magres, mitjanceres.
Les paraules que visiten el seu camí
també són diverses.
Totes les textures onomatopeïques
i fonèticomusicals hi caben.
La gent, allà on conflueix tot aquest desgavell,
igualmente és bona, magre o mitjancera.

NO POEMA DOS

Jaume Rosselló Tomàs

De fa molts d'anys, els usuaris de Villa Alpagata
visitaven i compartien jocs amb els de Son Espardenya,
uns li deien *Pilla-pilla*, els altres *Conillons*.
Encara que en un principi pareixia que tot anava bé,
es divertien, s'entretenien, jugaven...
Aviat els Villaalpagatins volien imposar el seu nom al joc
i que tothom digues *Pilla-pilla* en lloc de *Conillons*,
amb l'excusa que el segon nom els confonia
i donava peu a innecessàries divisions.
Però la realitat era que una part dels Villaalpagatarros
eren curts de gambals i no entenien res de res,
i l'altra part, eren mala gent, volien comandar molt i malament.
Així crearen i passaren el conflicte pel sistema judicial,
de dubtosa legalitat i pitjor moralitat,
que va resoldre, a cops de decret, de porra, coces
i altres violències que els eren naturals,
que els Vilaalpagatífols tenien raó,
i quedà totalment prohibit dir *Conillons*.

Qualsevol paregut amb la realitat... vosaltres mateixos.

EL QUADERN GRIS, JOSEP PLA

Lluís Sastre Barceló

S'assemblava a qualsevol població de la
mar de Gènova. Feia olor de menta, si
us giràveu del cantó de la terra i de
marisc si us encaràveu amb la mar.

He nascut a dins el Pla
entre molins i cellers;
fires, festes, cossiers
i call vermell per sembrar.
He viscut temps de vermar
i sequers en esplendor.
He ajuntat sofre i carbó
amb pastilles de potassa
per esbrinar allò que hi passa
si li acost un cremalló.

Si vull trepitjar l'arena,
me'n vaig directe a migjorn
on, cada pic que hi torn,
sent corrents de sang en vena.
Entre la mar immensa i plena
seguec la línia costera.
Des d'aquí es veu Cabrera.
Pos els peus mig en remull
i amb la frescor que els acull
toc la pau de la vorera.

Si em gir cap a la mar,
sent olor d'aigua marina
i regust de saladina
que la pell m'escatarà.
Però si em torn a girar
són flaires de terra endins,
de reina dels alts pins,
de mates i tarongers,
d'oliveres i ametlers
que em germinen per dedins.

ETIMOLOGIA

Cesca A. Roig Sampol

FALAGUER-A

1. Que atrau per les maneres agradoses, corteses.
2. Satisfacent, esperançador.

Etimologia

De l'àrab *hālaq*, 'allisar, aplanar', 'polir', 'tractar bondadosament'.

DESGAVELL

Desordre complet.

Etimologia

De *gavell*, 'feix'; amb el seu pràcticament sinònim *gavella*, probablement del llatí *cavellus*, derivat de *cavus*, 'conca formada amb les mans; feix d'espigues'.

A BALQUENA

En abundància.

Etimologia

De l'àrab vulgar baleàric o hispànic *b al-hinna*, 'amb generositat, amb abundor', derivat de *hánna*, 'pietat, força de sensibilitat', usat amb el matís de 'abundor de béns'.

mleiva@viajespegaso.com
C/ 31 de desembre, 13 - 07003 Palma de Mallorca
Tel. 971 76 34 92 - www.viajespegaso.com

NOVA ADREÇA

BADAR PER FORA VILA

Mercè Oliver Oliver

Quin plaer caminar per fora vila, veure el pas dels dies, de les estacions. Gent que hi treballa. Sobretot, m'agraden els bon dia de les persones que hi topes.

Esper que us agradin aquestes fotografies de dones que, com jo, passegen de gust i baden pel camp.

LA IMPOSSIBLE HISTÒRIA DE LA FESTA DE L'ENSAÏMADA

Sebastià Lliteres Lliteres

Això era i no era una ensaïmada gegant que va néixer de forma espontània per a allargar un poc més la festa, que es menjava dins sa Fonda entre unes quantes persones i que ha arribat fins els nostres dies. I és que, lluny de com se celebra ara, en els seus inicis aquesta festa era totalment anàrquica, amb coses noves cada any... i, aquest fet, juntament amb la ingesta de licors i altres begudes, fa que els records en siguin un poc precaris... Per tant, de tot el que llegireu d'ara en endavant no us en podeu fiar al 100%...

Aquest reportatge no pretén ser un ar-

ticle de la història d'aquesta festa perquè hi falta informació i no he pogut parlar amb tots els seus protagonistes que, en trenta anys, són molts; però sí que hi ha alguns apunts que podran servir perquè se n'escrigui alguna cosa més seriosa més endavant.

L'any passat, el company del diari digital *Tot Pla*, Josep Maria Sastre¹, va publicar un interessant reportatge sobre aquest mateix tema. He de confessar que a la redacció del *Llum d'Oli* feia anys que xerràvem de fer alguna cosa quan s'acostà la trentena d'aquest esdeveniment i, quan vaig llegir el reportatge del mit-

jà, vaig gaudir i vaig pensar que ja no feia falta publicar-ho nosaltres. Però arran d'aquell escrit hi va haver persones que, a xarxes socials o de viva veu, varen desbloquejar records i varen donar algunes informacions que completaven aquelles que hi sortien. Llavors, encuriósit per a conèixer-ne un poc més els orígens, l'evolució i les anècdotes, he anat parlant amb diferents persones que la varen viure de primera mà durant els primers anys.

Tanmateix, abans que sorgís aquesta festa tan original, ja hi havia generacions de joves que durant els anys 70 i 80 varen cercar la manera d'allargar la bauxa després de la verbena i la traca final. Alguns testimonis, com Maties Lladó, Xim de *s'Hostal* o Leonor Segura de *cas Llauner*, m'han contat que, acabada la festa, ells mateixos agafaven les guitarres i defora de can Torres (actual Cajamar) o de ca sa Viuda seguia el divertiment fins que el cos aguantava. Era habitual que algun membre de la colla, en lloc de guitarres, aportàs melons o síndries per a matar la gana sobrevinguda. Fins i tot, alguna vegada, van buidar un meló per a omplir-lo de licor i així poder entonar més bé les cançons. I és que els porrerencs sempre hem intentat allargar la festa, com

Bar Pub
ES FAROLET

COOPERATIVA AGRICOLA DE PORRERES
(Sdad. Coop. Ltda.)

Tel.: 971 64 71 81
E-mail: agricolaporreras@hotmail.com
Carrer de sa Cooperativa, 29
07260 Porreres - Illes Balears

1999. Cedida per Rafel des Campot

si no volguéssim mai que acabàs el dia de Sant Roc...

Tornant als orígens del que després seria la festa de l'ensaïmada, hi ha diferents versions. Na Maria Melià *de can Gallet* conta com en Paco i la seva dona Mari, que duïen el forn de can Pistola, digueren que en acabar la traca final durien una ensaïmada a sa Fonda per a menjar-se-la amb alguns comerciants del carrer de l'Almoïna, i així fou. No tothom recorda aquest fet, però la qüestió és que allò degué crear un precedent i, l'any vinent, la cosa degué anar a més.

En Xim *de sa Fonda* diu que la trama era molt des preocupada i improvisada: «va néixer per a allargar la festa, perquè després de la traca ja no quedava ningú; en aquell temps les festes eren molt diferents i, si volíem alguna cosa, ens havíem d'autoorganitzar». Explica que abans que l'Ajuntament intervingués en la festa batejant-la com a "Sant Roquet", ells simplement li deien "l'ensaïmada" i que inicialment eren pocs participants, bàsicament les persones que quedaven després de la traca final, que eren poques i que li degueren dir a en Paco, que solia anar a beure a sa Fonda després de treballar, «meam si no duràs res per les festes». El resultat fou que el forner va comparèixer amb dues ensaïmades de quilo i que n'Agustí Mora les hi va trabucar damunt quan es dis-

posava a entrar a sa Fonda. En Xim, n'Agustí mateix i en Rafel *Llana* varen pagar l'ensaïmada alguns dels primers anys.

Per a trobar una referència al primer any d'aquesta festa (que, tot sigui dit, no va tenir res a veure amb els anys següents), ens hem de remuntar a l'any 1994. Partint del testimoni de Leonor Segura, que em va comentar que el 1993 fou el darrer any que la seva família regentà aquell forn i que és gairebé segur que va ser després de les festes que el varen deixar, podem fixar el 1994 com a primera data. Però si agafam com a cert el que diu el número 67 del *Llum d'Oli*, de setembre de 1998, pot semblar que la cosa es desquadra un poc:

«Enguany [1998] l'ensaïmada ha doblat el seu pes. No hi ha res com un bon bocí d'ensaïmada per despedir [sic] una festa, i si és de 26 kg i 2'50 m de diàmetre, no vegis! Aquestes eren les mides de l'espectacular ensaïmada que els bars Can Guillem, Sa Roqueta i Sa Fonda, obsequiaren a la seva clientela que omplia l'Avinguda Bisbe Campins la matinada del 17 d'agost. Aquest final de festa que any rere any agafa més popularitat i que se celebra des de fa tres anys [1996], va sorgir per iniciativa d'en Xim de sa Fonda i des de fa dos anys [1997] s'hi han sumat a l'organització en Rafel de can Guillem i en Tomeu de sa Roqueta».²

Si agafam per cert aquest testimoni escrit, es deu situar el 1996 com a primer any de la festa a nivell popular, amb més participació que les primeres ensaïmades de 1994 i 1995. Segons recorden alguns dels primers en participar i pel que he pogut observar en fotos, entre 1995 i 1997, l'ensaïmada ja degué ser de 12 kg. El primer any que feu 12 kg, en Paco la va muntar a l'obrador del forn de can Pistola, però era tan gran que quan en Rafel *Llana* la va anar a cercar per a dur-la, gairebé no passava per la porta. El motllo utilitzat era d'en Biel *Sabater*, que el tenia per a usar als seus dinars multitudinaris. Encara que la revista situa el 1997 com la primera ensaïmada organitzada pels 3 bars (sa Fonda, sa Roqueta, can Guillem), segurament encara no hi participava can Guillem: així m'ho indicaren tant el testimoni d'en Rafel *des Campot* com el d'en Tomeu *de sa Roqueta* i en Bernat *Moi*, que varen recordar que aquell 1997 «fou el primer any que la festa va sortir de sa Fonda per a prendre el carrer».

A partir de 1998, amb l'entrada d'en Rafel del bar can Guillem, ja es va doblar la mida i el pes de l'ensaïmada gegant, superava els 26 kg.³ La cosa anava a més de cada vegada, però no penseu que sempre ha estat com ara, que una gentada va a muntar-la l'horabaixa i després una multitud va a cercarla. En els inicis, la participació era escassa i cada cafeter buscava ajudants per a muntar i portar l'ensaïmada. I és que en aquells temps, la bauxa era per als joves i els adults més festers del poble, sense la presència de nins i famílies com és avui en dia. En algunes fotos es pot observar la poca gent que duia la post amb el dolç cap a l'avinguda. Un any, la varen dur des de la portassa de n'Agustí Mora en tractor cap al lloc sagrat, i des d'allà la varen agafar per a dur-la davant els bars.

En Tomeu *de sa Roqueta* recorda que, en una ocasió, una clienta va preguntar-li on es coïa l'ensaïmada gegant i ell

1998. Cedida per Xim de sa Fonda

va evitar la resposta per a mantenir en un cert secret la forma en què muntaven el dolç. Segons en Rafel *des Campot*, fou en Biel *Sabater* qui va ensenyar com preparar l'ensaïmada i que hi va afegir un acabat de reguinyol de paper per a decorar les voreres de la post, que la va fer i regalar en Toni Picornell Manresa *Vila*, fuster porrerenc. Alguns anys les ensaïmades provenien del forn "can Coca" de Palma, a través d'una persona coneguda com *s'Herbolari*.

L'ensaïmada ha sortit des de diferents llocs, gairebé sempre acompanyada dels xeremiers, porrerencs i de fora poble que compareixien dins sa Fonda i començaven a sonar abans d'anar a cercar-la. Els primers anys, des de la portassa de l'agència de ca n'Agustí Mora; més tard de la portassa de can Moi, al Pou d'Amunt; i, finalment de la portassa de can Lluent, d'on surt encara avui en dia⁴. Joana Mora conta que «per mi era tot un honor que l'ensaïmada sortís de ca meva. El primer any tota la família va voler saber com es muntava. Mai faltà una ensaïmada per a nosaltres, com a detall dels organitzadors, que ens menjàvem després dels focs». Conten alguns dels que hi eren que, una vegada, en anar a cercar l'ensaïmada a can Lluent per a treure-la, va estar plena de formigues. «Vàrem espolsar-la un poc i li vàrem posar el

sucre per damunt. Ningú ho va conèixer. Des d'aquell any, sempre hem de posar un poc de producte antifor- migues devora les banquetes perquè no hi tornin», conta un dels que ho varen viure.

Abans que entràs a governar el pacte UM-Socialistes de Porreres, que canvià de dalt a baix les festes, aquesta bauxa de l'ensaïmada no sortia al programa de Sant Roc. Així, amb el canvi de 1999, el programa reflectia: «a les 22h sortida dels caparrots i dimonis, a les 23h correfoc, 00h focs artificials, 00:30 actuació *s'Arrual Jazz Mort*, a les 2h gran traca final i començament del Sant

Roquet»⁵. L'any següent, el 2000, la traca passà a les 3h i avui en dia es fa sobre les 4h. A més, des de l'any 2003, la Filharmònica Porrerenca acompanya el poble amb la peça *Matinada Porrerenca*, de Joan Martorell.

Tot i que hi va haver un intent de passar la batuta de la festa als quintos, perquè així no s'estancàs, no va funcionar i la festa segueix en peu amb un paper destacat de l'Ajuntament, amb canvis i potser ja no tan innovadora com un temps. Actualment segueix sortint de la portassa de can Lluent, la munten un grup de joves el mateix horabaixa de Sant Roc i, des de fa uns 18 o 19 anys, la fan al forn can Barón, que ha anat augmentant el pes de l'ensaïmada cada un parell d'anys. L'ambient ha canviat molt de fa uns anys ençà: ja no hi ha aquelles sortides divertides que la feien diferent cada any. Potser amb la institucionalització hi ha menys necessitat i possibilitat d'innovar, potser és que la societat ja no té l'enginy d'un temps o potser és que a la gent ja li va bé així com es fa ara. Sigui com sigui, hi ha moltes maneres d'entendre i estimar aquesta festa, perquè és sorgida del poble i per al poble.

I és que el Sant Roquet són moltes coses més que una ensaïmada gegant. Sant Roquet són aquells moments quan es

2000. Cedida per Xim de sa Fonda

Estirant corda. Cedida per Tomeu de sa Roqueta i Mía Xibica

complicava la cosa per a girar l'ensaïmada en alguns caps de cantó. Sant Roquet és l'ensaïmada a punt de caure per no anar al compàs. És en Josco liderant la comitiva. És en Josep Palerm, en Pedro Mas o na Núria Servera amb els seus càntics. És quan quedaven els darrers i ningú volia agafar la post, haver-la de dur cap a can Moi mentre cantaven “*perdona a tu pueblo, señor*”, i que la gent que ja estava desperta, en passar per davant dels bars can Toni i can Xamena, es posaren drets en passar per davant. És en Miquel Melià amb el seu mul entrant a Sa Fonda. És l'escriptor català Joan Vigo recitant un pregó sobre la història de l'ensaïmada des de damunt el mul dins sa Fonda. És s'Arrual Jazz Mort tocant damunt d'un remolc de tractor. És les camisetes improvisades per part dels organitzadors. És els capells que duen els qui van a muntar l'ensaïmada. És jugar a estirar corda mentre s'esperava l'ensaïmada, de magre que era la verbena de plaça i molestar les orquestres que tocaven, fet que indignava els responsables de l'Ajunta-

2022. Imatge Última Hora

ment. És haver de fer una pancarta amb els noms dels bars que pagaven per a deixar clar que la festa era popular i no de l'Ajuntament. És els xeremiers venuts de pertot arreu, que tenien una olla de xoriguer amb llimonada preparada i que un any la comitiva va partir fora ells a causa de la poca organització que tenia la festa. És l'ensaïmada amb el llaç quadribarrat durant l'època Bauzá. És una ensaïmada amb fama de seca, però

que sempre s'acaba. És tots els bars que qualche vegada s'hi han implicat. És les persones que han duit les banquetes. És el famós rencontre amb una truita de patates, amb un cocarroi o amb una coca de Nadal, que mai no ha arribat. És l'eterna espera perquè l'ensaïmada sigui amb albercoc. Sant Roquet són totes aquelles històries que no es coneixeran mai perquè deu valer més que sigui així...

1 Podeu llegir el reportatge en aquest enllaç digital: <https://www.totpla.cat/2023/08/17/sant-roquet-historia-duna-ensaïmada-que-ja-ronda-els-30-anys/>

2 Retall de la pàgina 7 del número 67, de setembre de 1998, del *Llum d'Oli*.

3 Segons el «sabeu que...» del número 61 del *Llum d'Oli*, de setembre de 1997, ja foren tres els bars que hi participaren: *Sabeu que...a la matinalada de dia 17 d'agost i com a fi de festa, tres bars obsequiaren als seus clients i amics amb una gran ensaïmada? Sabeu que...actes com aquest sempre són d'agrair i a més donen popularitat a unes festes que de cada any són menys populars?*

4 Un any va sortir de la portassa de l'auditori, perquè hi va participar el Farolet i així facilitava el recorregut.

5 Programa de festes de Sant Roc 1999, editat per l'Ajuntament de Porreres.

INTERESSA CONÈIXER LA LLENGUA CATALANA? JUST CAL POSAR ELS MITJANS PER A FER-HO POSSIBLE

Caterina Oliver Riera

Una mica d'història: el curs 2021-22, la treballadora social de *Càritas Migjorn* em va demanar si volia ajudar a posar en marxa un curs de llengua castellana per a persones nouvingudes. La meua reacció immediata va ser: I per què no de llengua catalana?

Les reflexions que erròniament se solen fer al respecte són: que a la gent migrada li interessa més aprendre el castellà, ja que no solen viure sempre a la mateixa comunitat; que el castellà facilita més la comunicació amb la resta de la població i amb les institucions, etcètera, etcètera. En aquell moment vaig pensar que si no acceptava podia perdre l'oportunitat d'ajudar gent nouvinguda a ser considerada més nostrada; d'explicar-los que el català els permet interactuar amb la resta dels veïnats de manera més natural; que tendrien més oportunitats d'accedir a treballs que, com a requisit o mèrit, es demana el coneixement de la llengua catalana; que tendrien més facilitats a l'hora d'ajudar als seus infants en les tasques escolars i que aquests podrien obtenir, amb el suport de les famílies, més èxits acadèmics. Vaig considerar que si aconseguia apropar-m'hi, els proposaria fer un curs de català per a aconseguir aquests avantatges.

L'octubre de 2022, abans de començar el curs, vaig tenir un accident que em va suposar estar uns mesos en repòs i, durant la meua convalescència, vaig perfil·lar la proposta d'un curs de català. La resposta des de la coordinació de *Càritas* va ser molt positiva i van posar a l'abast les condicions necessàries per a posar-ho en funcionament.

Durant les festes de Sant Roc de 2023 l'associació *Veus Feministes* va organitzar la primera edició de l'activitat *Veïnades i cultures de Porreres*, el tema de la conversa tractava sobre la relació i el conei-

Foto de les primeres sessions

xement que tenien referent a la llengua catalana i es va aprofitar aquesta oportunitat per a fer difusió del curs de català que organitzàvem des de *Càritas*.

A finals d'agost vàrem començar el disseny curricular de l'àrea, vàrem preparar el lloc i els materials per a dur endavant el projecte amb les directrius de *Càritas*, el suport de la *Parròquia de Nostra Senyora de la Consolació* i la col·laboració de l'associació *Veus Feministes* i els Serveis Socials de l'Ajuntament.

Quan vàrem anunciar el curs, una de les grans satisfaccions fou la bona predisposició d'un grup de professionals, de diferents camps, que es varen oferir a participar.

Els objectius generals que destaquem a continuació han anat molt més enllà que el d'ensenyar, a nivell oral, la llengua d'acollida, per això les nostres fites són transversals i, a hores d'ara que hem acabat el primer curs, podem dir que s'han aconseguit de manera molt satisfactòria:

- Valorar, entendre i parlar la llengua catalana per a relacionar-se i expressar-se a nivell social.

- Tractar temes propers i donar l'oportunitat d'elegir els continguts a fi d'augmentar el seu interès.
- Establir bones relacions amb els membres del curs, sentir-se acollida, escoltada i valorada.
- Respectar els sentiments i les aportacions de les altres i prendre consciència dels propis sentiments i idees.
- Comprovar que el coneixement de la llengua ajuda a aconseguir una millora respecte a la situació social i laboral, sense perdre les seves arrels i la seva identitat.
- Experimentar que l'intercanvi cultural és enriquidor per a les dues parts.
- Constatar que el coneixement de la llengua d'acollida facilita l'ajuda en les tasques escolars dels seus infants.
- Adquirir coneixements transversals a fi de millorar el benestar personal, a través d'liçons d'experts.
- Realitzar sortides per a conèixer l'entorn i eixamplar les relacions socials.
- Accedir a la informació de les diferents activitats del poble a fi de poder-hi participar.

Continguts:

Ens coneixem. Salutació i acomiadament, qui som, on vivim, d'on venim, els nostres veïns.

El mercat setmanal. Característiques, ubicació, vocabulari.

Campanya no hi ha espai per al masclisme. Unitat d'igualtat de gènere i abordatge de les violències masclistes.

Porres neta! Canvis en el calendari de la recollida selectiva, voluminosos i el Punt Verd. Importància de la correcta selecció dels residus domèstics.

Relació amb les institucions. Govern d'Espanya i de les Illes Balears, Consell Insular i Ajuntament.

La salut. Odontologia: odontopediatria, dieta saludable, lactància materna i salut oral del nadó. **Violència de gènere:** física, psicològica, econòmica, sexual, simbòlica, feminicidi, mutilació genital, matrimonis forçats, tràfic de dones i nines i violència vicària. **Ginecologia:** aparell reproductor femení, mesures anticonceptives, malalties de transmissió sexual i ginecològiques, identificació i prevenció. **Dona, salut i esport:** diferències fisiològiques de gènere, maternitat, menopausa i activitat física. **Unitat Bàsica de Salut:** localització, organització i serveis.

La matrícula: ens havíem proposat de fer cartells per a anunciar el curs, però abans d'imprimir-los ja teníem gent a bastament per a iniciar-lo. Va ser suficient el boca-orella que anunciava l'activitat de *Veus Feministes*, els contactes de la coordinadora de *Càritas Migjorn*, de les treballadores socials de l'Ajuntament i de la cap d'administració de la *Unitat Bàsica de Salut*.

A la segona classe ja ens vàrem proposar fer dos grups, per la nombrosa matrícula i els diferents nivells acadèmics. Hi havia alumnes que just parlaven la seva llengua, molt diferent de les llengües oficials de la nostra comunitat; algunes ni tan sols sabien llegir i escriure en la seva llengua i d'altres que es comunicaven correcta-

Visita a la Unitat Bàsica de Salut

ment en castellà i que tenien estudis superiors.

Durant el curs hi ha hagut un total de 53 matrícules, de 8 nacionalitats diferents i en femení.

Suport: la bona predisposició de diferents entitats i professionals ha fet possible el bon funcionament i l'èxit de les classes, per això en volem deixar constància com agraïment a la seva tasca.

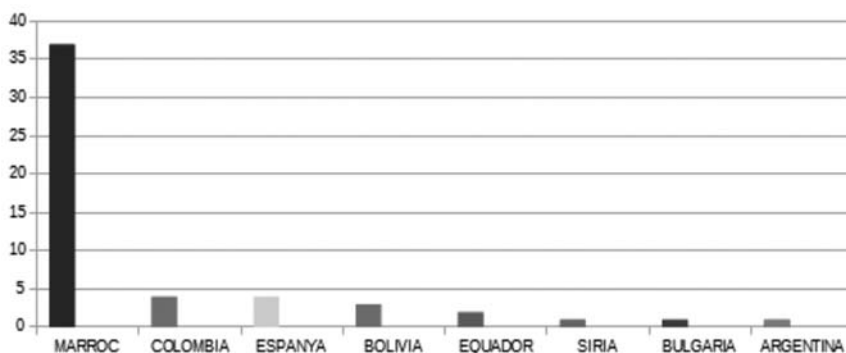
Parròquia de Nostra Senyora de la Consolació, Càritas Porreres i Càritas Migjorn, Veus Feministes, Unitat Bàsica de Salut, Serveis Socials de l'Ajuntament i Ajuntament de Porreres.

Joan Puigserver (administrador de la *Parròquia de Porreres*), M. del Mar Moll (coordinadora de *Càritas Migjorn*), Iolanda Cirer (treballadora social de la Man-

comunitat), Lluç Mir (coordinadora del programa GRAM de la Mancomunitat), Antoni Gorries (sergent de policia municipal), M. Antònia Barceló (odontopediatra), Xisca Garí, Xisca Julià, Joana M. Julià i Magdalena Barceló (infermeres), Antònia Amengual (cap de l'administració de la Unitat Bàsica de Salut), Margalida Perelló (treballadora social), Marga Vicens (estudiant en pràctiques de Treball Social) i Beatriu Defior (assessorament lingüístic).

Són moltes més les persones que s'han brindat a col·laborar, però el calendari del curs és limitat i també el nivell de català de les alumnes, en un principi, era molt elemental per a treballar segons quins tipus de continguts. Tenim molt present aquests oferiments per a aprofitar en pròximes edicions.

MATRÍCULA CURS 2023-24

DOTZE ANYS DE VARIETATS LOCALS A PORRERES

Associació de Varietats Locals

La nostra entitat es va crear l'any 2002 a partir de la proposta de pagesos, tècnics i estudiosos de l'agrobiodiversitat balear. La seva primera seu va ser al Jardí Botànic de Sóller. Els primers anys l'Associació va resistir amb pocs recursos i sense treballadors; amb la dedicació dels socis es mantenia una activitat baixa, però constant. El 2009 va iniciar un programa d'actuacions més ambiciós, amb la incorporació d'algunes persones professionals dedicades de manera puntual a l'entitat i la cessió d'un espai al centre Bit d'Inca.

El 2012 vam haver de sortir del centre Bit d'Inca i va ser el poble de Porreres que ens va acollir. Compartírem la planta baixa de l'antic quarter del carrer d'en Veiet amb els nostres companys i companyes del CBPAE i APAEMA.

Després vam estar tres anys al carrer d'en Sala i, actualment, som al carrer de la Santa Creu, a l'emblemàtic edifici de l'Escorxadador.

Aquest escrit es fa en agraïment al poble de Porreres per la seva gran acollida i la sinergia creada amb l'Associació en la divulgació de la nostra tasca i per a convidar la població porrerena a conèixer un poc més el dia a dia de la nostra entitat.

La nostra associació, sense ànim de lucre, treballa per a la recuperació de les varietats locals d'hortalissa, llegums, cereals i fruiters, així com dels coneixements i la cultura pagesa associats. Treballam majoritàriament a Mallorca i promovem el foment de la producció i de la conservació de la biodiversitat cultivada, així com de la gestió col·lectiva d'aquesta com a patrimoni del poble. A més, formam part de "Red de Semillas: Resembrando e Intercambiando", xarxa d'entitats amb objectius comuns en l'àmbit estatal.

Des de l'Associació de Varietats Locals duem a terme diferents projectes relacionats amb la biodiversitat cultivada i els seus coneixements. El cor de la nostra entitat és el projecte de multiplicació de llavors; a partir d'aquest donam a conèixer les varietats locals i en fomentam el cultiu i el consum. El projecte es va ini-

Associació de Varietats Locals Mallorca

VENDA DE LLAVORS ECOLÒGIQUES I DE VARIETATS LOCALS

RECUPERAM, MANTENIM, DIFONEM
La biodiversitat cultivada

Amb el suport de:
Consell de Mallorca

Carrer de la Santa Creu, 31 - Porreres | T. 693 066 858 | www.varietatslocals.org | comandes@varietatslocals.org

ciar l'any 2011, perquè cada vegada la gent dedica menys temps a fer-se les pròpies llavors i algunes de les varietats locals o tradicionals s'anaven perdent o ja havien desaparegut.

Avui en dia treballam amb una norantena de varietats locals d'hortalissa i llegums, obtingudes gràcies a la tasca de la xarxa de multiplicadors de llavor formada per 20 pagesos i pageses. La majoria de les finques multiplicadores compten amb el segell de producció ecològica avalat pel Consell Balear de la Producció Agrària Ecològica (CBPAE).

Durant tot l'any organitzam cursos de formació per al públic agrari i, en general, jornades de formació a escoles i tallers pràctics, xerrades informatives sobre la importància de conservar, cultivar i consumir varietats locals, i assistim a fires, entre d'altres. També tenim en marxa i hem executat diferents projectes de recerca que inclouen la caracterització d'algunes varietats i la seva inclusió al Catàleg de Varietats Locals d'Interès Agrari de les Illes Balears, estudis sobre la qualitat i prospecció de diferents cereals de Mallorca o sobre el material vegetal de varietats locals existent al mercat, caracteritzacions i empelts d'alzina dolça per a repartir alzines dolces entre els nostres socis i sòcies. Un projecte pilot emblemàtic és el de Sa Porgadora, amb la col·laboració de la Cooperativa de Sineu, per tal de millorar la qualitat de la llavor i poder sembrar o obtenir gra de qualitat per a la transformació en farina.

Un altre projecte pilot, que hem dut a terme amb l'empresa Agromart de Porreres, Planters i Ornamentals Nicolau de Sant Joan i la cooperativa Pagesos Ecològics de Mallorca, estudia la manera de poder diferenciar les varietats locals al mercat a través de la seva promoció i la proposta de creació d'un distintiu que els identifiqui.

Voleu col·laborar amb nosaltres o trobar llavors de varietats locals?

La millor manera de col·laborar és dedicar part del vostre temps a ajudar-nos amb la nostra tasca. Tots els dilluns de 10 a 14 h rebem persones voluntàries (sobretot jubilats) que

ens ajuden amb les diferents tasques del projecte de multiplicació de llavor, com per exemple fer testos de germinació, extracció i neteja de llavor, etc.

D'altra banda, comprant les nostres llavors ens ajudareu a seguir fent feina i a augmentar els recursos propis. Les llavors que multiplicam es poden trobar a 38 botigues col·laboradores mallorquines i 1 a Menorca. Al nostre catàleg de llavors o al web podreu trobar la llista completa d'aquestes botigues. També tenim botiga en línia amb totes les llavors de varietats locals disponibles, a més d'altres materials com llibres, camisetes, catàlegs... A Porreres trobareu llavors a la nostra oficina i a la Cooperativa Agrícola.

Una altra manera de col·laborar és fent-vos soci de la nostra entitat. Comptam amb uns tres-cents seixanta socis, que ens permeten continuar amb la tasca de recuperació de les varietats locals i dels seus coneixements. Tu també et pots associar! Al nostre web trobaràs tots els avantatges i com fer-ho.

També estam obertes a diferents col·laboracions. Si us interessa donar suport als nostres projectes, col·laborar amb els vostres estudis educatius, organitzar una activitat de difusió o qualsevol altra inquietud relacionada amb les varietats locals, no dubteu a contactar amb nosaltres!

També podeu trobar més informació de qui som i què feim a través del nostre web:

www.varietatslocals.org

Estant a la Cooperativa de Porreres

VIATGE D'INTERCANVI A GRAN CANÀRIA AMB EL JET LAG D'UNA HORA MENYS

Margalida Barceló Sagreras - Aires de Monti-sion

Els passats 11, 12, 13 i 14 de juliol l'agrupació Aires de Monti-sion va dur a terme l'intercanvi cultural, aquest any amb *la Agrupación Cultural y Folklórica Surco y Arado* del poble de Gáldar, Gran Canària.

Un dels esdeveniments més esperats del calendari per part dels membres dels Aires de Monti-sion és el viatge d'intercanvi. Sempre esperam amb molta il·lusió quin serà el nou destí i quines noves aventures ens tocarà viure. Difondre la nostra cultura a través de la música i el ball no és l'únic objectiu que tenim en aquests intercanvis, sinó que també hi forma part la germanor de tots els membres de l'agrupació, la presa de decisions en equip, el descobriment de llocs nous, de gastronomies diferents i es podria continuar anomenant moltes coses més, però anem per feina i a contar-vos realment com ens ha anat aquesta darrera escapada.

El destí d'enguany ha estat l'illa de Gran Canària, la tercera illa canària que visitam els Aires de Monti-sion, després de Tenerife i Lanzarote (ara només ens en queden quatre!). Volem destacar que vàrem tenir una partida amb els "aires" ben renovats, ja que vam poder comptar amb l'assistència dels vuit membres nous! Bàrbara Barceló, Miquela Maria

Beltran, Sofia Jiménez, Laia Jover, Paula Obrador, Mariona Monserrat, Maria Sastre i Tomeu Tortella, benvingudes i benvingut a l'agrupació! També volem agrair l'assistència de Toni Galmés que ens va acompanyar amb la seva guitarra i la seva alegria!

Després de tres llargues hores dins l'avió i d'un aperitiu gourmet de cortesia a bord dins les panxes, vam aterrar a Gran Canària. Sense temps per a perdre, vam deixar les pertinences a la residència on ens havíem d'allotjar i partírem a la plaça del poble de Gáldar on els nostres músics havien de fer la prova de so. Per sorpresa nostra ens vam

trobar el cel ben ennuvolat i una fina pluja que va impedir fer la prova. Per a no desaprofitar el temps ens vam anar a refugiar dins els bars del poble per a fer una berenadeta abans de l'actuació.

Per motius meteorològics el *Festival Folklórico Fiestas de Santiago* es va haver de celebrar dins el Teatre Consistorial de Gáldar. En aquest festival vam compartir escenari i cultura amb el grup amfitrió de *ACF Surco y Arado* i amb un altre grup convidat *AF La Villa* (Agüimes, Gran Canària). Després de l'actuació ens van dur al seu local per a sopar de croquetes i papas amb mojo.

BAR
CA'N
GUILLEM
ENTREPANSTAPESPIZZES

AV. BISBE CAMPINS, 1 PORRERES 971 647 495

Estanc Núm. 1 Porreres

Francisco Javier Marcos Cabrera

Segells de goma. Tota casta d'impresos d'impremta.

Llibres de text. Revistes. Articles de papereria.

Juguets. Articles de regal

Carrer Sala, núm. 1 • Porreres

Tel. 633 583 698

estanconumerouno1@gmail.com

El segon dia va començar amb la visita a un poblet ben curiós de l'illa anomenat Valle de Agaete. Ens van dur a la bodega *Los Berrazales* on ens van fer una bona explicació sobre la producció de cafè i de vi. Com a comiat ens van oferir un tast dels seus vins acompanyats d'unes tapes típiques del lloc. Per si no n'haguéssim tengut suficient, seguidament ens van dur a dinar. Vam sortir tots rodant del restaurant! I, per a pair-ho un poc, vam fer una volta per la *playa de las Nieves*, on només uns valents van tenir el coratge de ficar-se dins les fredes aigües de l'Atlàntic.

La nit del divendres no pot passar desapercibuda, ja que després de sopar va tenir lloc la *porlada*, ritus pel qual han de passar tots els membres nous que entren a l'agrupació. I fins aquí podem contar, ja que tot el que passa aquella nit és totalment confidencial!

Una vegada curada la ressaca de la *porlada*, el dissabte dematí vam prendre marxa cap al poble d'Arucas, on vam poder visitar l'espectacular església neogòtica i *El jardí de la Marquesa*. La següent aturada va ser al poble de Teror. Allà dinarem de pícnic a l'ombra dels arbres de la plaça. Per acabar amb les visites del dia, vam anar al museu del mateix poble de Gáldar, *Museo y Parque Arqueológico Cueva Pintada*. En aquest museu vam poder veure i escoltar les explicacions sobre el poblat prehistòric que hi havia a Gáldar.

Després de descansar una mica, sopar de paella i més papas amb mojo, va arribar l'hora de ballar, però no precisament ball de bot, sinó que aquest cop va tocar ballar a la revetla que teníem just al costat de la residència. Na Soraya, el grup St. Pedro, en Guaynaa i un DJ d'allò més animat ens va tenir cantant i ballant fins que ens van aturar la música!

Amb les ulleres de sol posades, plàtans de canàries dins les motxilles, fotos *postureo* dins els mòbils, els membres nous *porlats*, les panxes plenes de papas amb mojo, dècims de loteria (que es-

perem que ens toqui dia 22 de desembre), dues bragues abandonades a la residència perquè les seves propietàries no les van reconèixer, moltes rialles, el sentiment que ens enyorarem i amb un viatge més per recordar... vam agafar un vol cap a Tenerife i, seguidament, cap a Mallorca. Ja tornarem al nostre horari i a les nostres cases amb moltes anècdotes per a contar.

Que no s'aturin de sumar aquestes experiències, aquests viatges i aquest sentiment de difondre la nostra cultura. I que visquin els Aires de Montision!

BM ESPORT - SABATES
Ballester Melià

C/. L'Almoina, 19
07260 PORRERES

Tel. 971 16 82 76
Tel. Part. 971 64 74 21

CONFECCIÓ A MIDA
DISSENY INTERIOR
DECORACIÓ TÈXTIL

Chitón
DECORACIÓN

www.chitondeco.com info@chitondeco.com

DAGMAR & ERICH FUSS
07260 Porreres/Mallorca
Ctra. Porreres - Campos km 0,4

Tel. 971-16 82 57
Fax 971-16 85 28

associació espanyola
contra el càncer
a les Illes Balears

SEMPRE UN SÍ PER RESPOSTA

Junta Local Associació Contra el Càncer Porreres

«Sempre un Sí per resposta» fou el fil conductor de la presentació del sopar anual solidari del passat 19 de juliol. En aquesta ocasió decidírem homenatjar l'ajuda inestimable que rebem quan organitzam els distints esdeveniments.

Aquest lema fa referència al fet que són molts els esforços que destinam a l'organització tant d'aquest acte multitudinari, com és el sopar anual solidari, com per a molts dels altres que s'organitzen durant l'any; però que el fet de trobar sempre suport i col·laboració fa,

com va dir la nostra presidenta, «que ens ho poseu tot molt fàcil».

Aquesta vegada tothom qui va fer possible el sopar va ser el protagonista de la presentació de la vetlada i també volem que ho siguin d'aquesta ressenya, ja que sense aquesta entrega incondicional tot seria molt més difícil i, sens dubte, els resultats no serien els mateixos. Més de mig milenar foren les persones que novament assistiren al sopar en el qual es va aconseguir un total de 5.723 euros que han estat entregats a l'Associació.

Per tot plegat, volem reiterar un agraïment especial als assistents, voluntaris, empreses i particulars i a l'Ajuntament de Porreres per sempre donar una mà quan la necessitam; al Restaurant El Cruce per la tranquil·litat que ens dona poder comptar amb el seus serveis; al CEIP Climent Serra i Servera per la sessió de l'espai i, com no, a n'Eva Amorós per acompanyar amb el seu cant la vetlada.

Salut, força i per molts d'anys més Porreres!

Bàrbara-Art
DECORACIÓ - ANTIC

Gabriel Cortés

MESTRE ARTESÀ LLAUNER

FANALS MALLORQUINS - RESTAURACIÓ DE METALLS

Pl Molí de n'AMENQUAL, 10 - TELÈFON I FAX 971 64 72 41 - 07260 PORRERES

EL JOC DE FER TEATRE

Carme Obrador Sorell

Des de ben petita, gràcies a la meua família, he tingut l'oportunitat d'anar molt al teatre i de gaudir d'obres i musicals tan espectaculars com *Mamma Mia*, *Hoy no me puedo levantar*, *El Rey León*, *Aladín*, *Matilda* i molts més. Després, quan vaig ser una mica més gran, vaig tenir la sort d'anar a estudiar el grau de mestra d'educació infantil a Barcelona, una ciutat que t'ofereix un ventall d'activitats relacionades amb les arts escèniques que no s'acaba mai. Allà vaig poder trepitjar molts teatres diferents on vaig gaudir de monòlegs, microteatre, musicals, obres clàssiques —com *Romeu i Julieta*—... Vaig gaudir tant d'algunes d'elles que les he vistes més d'una vegada, com el musical del *Petit Príncep*.

Quan em va tocar elegir menció, no ho vaig dubtar gens i vaig fer-la en expressions artístiques i, més endavant, quan vaig haver de triar el tema del meu treball de fi de grau, no vaig tenir cap dubte que el volia relacionar amb el teatre, així que el vaig fer sobre els beneficis que pot aportar com a eina pedagògica dins l'aula ordinària als alumnes amb TDAH i transsexualitat. En aquest moment, amb el treball de fi de grau, va començar el meu camí amb el Grup Foganya de Porreres. Em vaig posar en contacte amb na Margalida Cortés per a fer-li una entrevista com a mestra de teatre i com a integrant de l'escola de teatre de Porreres, i ella em va animar, l'any següent, a començar teatre d'adults i a ser la mestra dels més petits (de 3 a 6 anys).

Personalment, pens que el teatre és una eina educativa molt potent i hauria d'estar més present a la vida dels infants. Vivim en un món on tot gira molt de pressa, on la immediatesa i la rapidesa estan per damunt de tot. Fer teatre requereix paciència, temps d'espera, de concentració, d'escolta, d'introspecció i de respecte cap als altres. A més, el teatre fo-

menta la igualtat i deixa de banda les diferències que hi pugui haver entre les persones. Avui dia, l'atenció a la diversitat és un aspecte molt important a les aules, segons Utset, Clea, Gual i Márquez (2007, 25): «la diversitat és com la riquesa cromàtica: embelleix el paisatge. Ens pot agradar molt el blau o el verd. O el vermell o el gris perla, però la combinació de tots aquests colors donarà un resultat més enriquidor que el domini d'un de sol». I jo crec que precisament el teatre és això, la combinació de totes les persones diferents que fan possible una obra on totes elles són una peça fonamental i única. El teatre és un espai on tothom té cabuda.

La pedagogia teatral és una metodologia d'ensenyament que utilitza el joc dramàtic o teatral per a desenvolupar nous aprenentatges (GARCÍA-HUIDOBRO, 1996). Com a metodologia d'ensenyament, ajuda a treballar una gran quantitat d'aspectes que formen part del procés de creixement i maduració dels infants. Aquests nous aprenentatges es treballen a través del joc i motiven i provoquen en els infants ganes d'aprendre per mitjà d'un recurs creatiu, dinàmic i desinhibidor.

A mi m'agrada enfocar les classes com un espai on jugam a expressar, a represen-

tar, a ser o a imaginar tot el que vulguem. El teatre és un joc, els infants aprenen que imitar els serveix per a aprendre, però també per a gaudir, fins al punt que no es pot saber on comença l'aprenentatge i on s'acaba el joc. L'objectiu principal no és que els infants es converteixin en actors i actrius i dediquin la seva vida al teatre, sinó deixar-se endur i gaudir del joc i de la llibertat que els proporciona interpretar i expressar.

A les classes amb els infants he après que l'hora de teatre és un espai de trobada, un espai de coneixença amb els altres i amb tu mateix, on tothom té la llibertat d'expressar-se i de sentir-se així com desitja en aquell moment. Un espai de joc, de gaudi, de riure o d'expressar els sentiments més íntims que volen ser compartits, un espai que obri pas a la valentia, l'empatia i al coratge i també a la tranquil·litat i a la pau amb un mateix.

I tu, vens a jugar?

Referències bibliogràfiques

- GARCIA HUIDOBRO, Verónica. (1996). *Manual de Pedagogia Teatral*. Santiago: Los Andes.
- UTSET, M., CELA, J., GUAL, X. i MÀRQUEZ, C. (2007). *El tractament de la diversitat en les etapes d'educació infantil i primària*. Barcelona: Rosa Sensat.

N'HEREVETA: FESTA SÍ, DESCANS TAMBÉ

Maria Sampol Ballester

He de reconèixer que aquestes paraules són escrites al bell mig de la tempesta, però que són producte de reflexions de ja fa uns anys. Els qui em coneixen saben que la festa m'ha agradat i que, tot i l'edat, encara m'agrada ferm. Gaudesc de disfressar-me a la Rua, d'anar d'horabauxes quan n'hi ha, de fer plaça per Sant Roc, però també de pegar una estona de bots amb els joves davant els DJ i de ballar a la Torrada. M'ho pas bé de festa a Porreres, i forma part de la meua manera de ser viure-les amb intensitat.

Duim uns estius, però, i aquest juliol s'ha accentuat més encara, que al parc de n'Hereveta hi ha hagut festa no només la setmana de Sant Roc, sinó gairebé cada cap de setmana, i festes no d'un dia, sinó que hi ha hagut festivals que han començat el dijous i han acabat la matinada del diumenge. N'hi ha hagut per a tots els gusts i els públics, alguns dels quals amb molt de seguiment, com la KAIS o el Mobofest, i amb música ben heterogènia, des de tecno fins a balades.

El parc de n'Hereveta és als afores del poble, està ben comunicat per a la gent que ve de fora i és a prop de les zones d'aparcament que s'habiliten per als externs. Però el parc és a tocar de diversos carrers força habitats del poble, precisament perquè s'hi concentren finques amb molts de veïns.

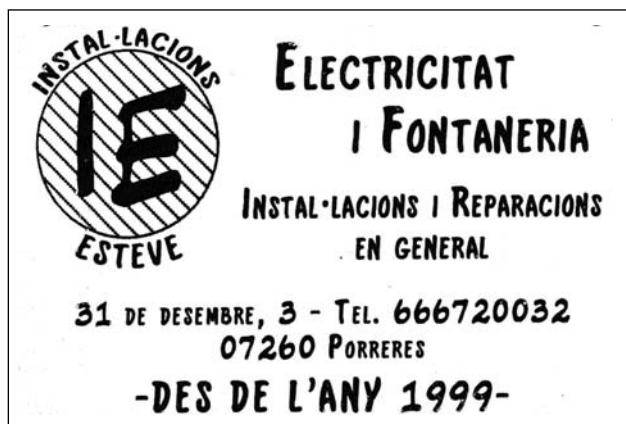
Els veïns del parc sabem les funcions que té adesiara i fins fa uns anys hi havia una tolerància bastant generalitzada a les molèsties que ocasionaven els concerts: «bé, els joves s'han de divertir», «i què hem de fer? És Sant Roc, un pic a l'any»... I quines són aquestes molèsties, irremeiablement inherents a aquests esdeveniments massius? Doncs bàsicament són aquestes:

- El «renou», terme que em costa posar com a amant de la música, però que dependrà dels gustos musicals de cadascun i de la proximitat amb l'escenari, que va des del tremolor de les parets de les cases més properes fins al fet de sentir la música a volum molt fort de les cases una mica més allunyades. Tant en un cas com en l'altre, la impossibilitat de dormir és compartida. Les molèsties auditives comencen amb les proves de so a migdia, i fins que acaba la festa a les quatre, cinc o sis de la matinada.

- La brutícia que deixen als carrers al voltant del parc de n'Hereveta: també en aquest cas, hi ha uns esdeveniments més «nets» que uns altres, però no són pocs els veïns, sobretot els més propers al parc, que troben tota casta de restes inorgàniques (envasos, paperines llançades amb bombes, tampons, preservatius...) i orgàniques (no cal recrear-se en l'escatologia, però sembla que els vàters del recinte són insuficients).

- El «botellot» posterior: alguns dels esdeveniments que es fan a n'Hereveta provoquen que la festa encara s'allargui unes hores més en les zones d'aparcament, inclòs tot el carrer de les Illes Balears, fins a la volta abans d'arribar al Pou Nou. La proliferació de caravanes i de furgonetes «camperitzades», tant de moda últimament, ha agreujat aquest fet.

- La manca d'aparcament: l'aparcament no només és un problema durant l'espectacle, sinó que, en alguns casos, els veïns més propers al parc no han pogut ni entrar al seu carrer perquè les furgonetes que muntaven l'espectacle hi tenien prioritat fins a dos dies abans.

I què ha passat perquè enguany les queixes dels veïns se sentin més que mai? A parer meu hi ha diversos motius:

El primer, l'augment constant any rere any de la freqüència dels esdeveniments musicals. Una cosa és tolerar les festes de Sant Roc i, si voleu, un festival més -més o menys arrelat a la comarca-, i l'altra és tenir sarau setmana sí i setmana també, i no només el dissabte, sinó el dijous, el divendres i el dissabte, com ha passat aquest juliol.

El segon motiu és l'augment de l'incivisme: ja he dit que m'estalviaria l'escatologia, però de restes orgàniques, n'hi ha de tota consistència i de tot color. Totes, olfactivament ofensives.

Un tercer motiu és que hi ha un augment de la sensibilitat social cap a la conciliació entre lleure i el descans. Per sort, a Porreres som lluny de zones «calentes» com s'Arenal, el barri de Santa Catalina de Palma, Magaluf... però ens han arribat les mobilitzacions desesperades dels seus veïns. I us he de confessar que més d'una nit que el bum-bum de n'Hereveta s'allargava i s'allargava m'he sentit més solidària que mai amb les creuades dels veïns d'aquestes poblacions contra el renou que pateixen.

I, en quart lloc, i per a mi essencial, que cada vegada més porrerencs ens demanam què hi guanya el poble amb aquest enfilall de festes? M'explíc: a les molèsties ja descrites hem d'afegir les despeses que aquests esdeveniments creen a les arques municipals: llum, neteja, augment de la seguretat amb reforços d'agents de la policia local d'altres pobles (als quals hem de pagar hores extres, nocturnitat)... Així, queda clar què hi ha a la balança dels elements negatius. I què podem posar a la balança dels elements positius? Perquè jo mateixa, com a porrerenca que estimo el poble, si un dia es fan les cinc de la matinada i no he pogut aclucar els ulls, pens «bé,

això ens deixa cinc, sis, set mil euros, que serviran per a arreglar els clots de davant ca nostra o per a arreglar el parc del molí de n'Amengual perquè els infants no es facin mal, o, fins i tot ho he sentit a dir en to de broma desesperada aquests darrers dies, perquè els veïns del parc tinguin entrades gratuïtes a aquests concerts, ja que no poden dormir», així que puc aguantar el renou amb més estoïcitat perquè pot ser per a una bona fi.

Però, i això sí que és molt gros, l'Ajuntament de Porreres no cobra cap taxa per a l'ocupació de n'Hereveta per a esdeveniments que organitzen empreses amb ànim de lucre. I no és que l'oposició no els ho hagi demanat, perquè l'agost de 2019 el grup MÉS per Porreres demanà que es cobràs un lloguer a les empreses que ocupaven n'Hereveta amb activitats amb ànim de lucre. I el PP, ara a l'equip de govern, hi votà a favor. De llavors ençà, les peticions per a quantificar les despeses que comporten aquests concerts a n'Hereveta i l'establiment d'una taxa a les empreses promotores s'han anat repetint, però pareixen paraules en va.

I ja per a concloure, ara que ja m'he esplaiat: festes, sí, sempre. Festa és alegria, socialització, identitat... però tots els excessos fan mal. Hi ha d'haver contenció en el nombre i la durada dels esdeveniments, s'ha de garantir el dret al descans dels veïns, si cal amb una disgregació dels espais que hi estan destinats perquè no tots es concentrin en el mateix lloc. I festa que es faci festa de la qual han d'estar informats per endavant els veïns, amb el màxim de transparència possible: horaris, afectacions de mobilitat i de disposició d'aparcaments, i quantificació clara de les despeses i dels guanys (què ens costa la festa al poble i què ens paga l'empresa promotora). Només així les festes podran ser una alegria per a tots els porrerencs, i quan arribin n'estarem endarrer i tendrem ganes de festa.

floristeria i jardineria
CanMurtó
COMPOSICIONS FLORALS
PER A NOCES, COMUNIONS
I TOT TIPUS DE CELEBRACIONS
C/ Sa Galla, 92 - 07260 PORRERES
Tel. 971 647 053 - Móvil. 689 689 667
Fax. 971 647 053

CA FRUITERIA
NA MARIA
- Fruttes
- Verdures
- Fruits secs
- Productes ecològics
Tel.: 971 16 6771
C/ Agustí Font, 54 - Porreres

LA MIRADA INDISCRETA

Redacció

Veis el cartell del camí dels Riquers?
Nosaltres tampoc!

I això que hi ha una campanya de merdes!

Què passa amb la recollida de fems? A deshora,
sense recollir tot el que toca... però hora de cobrar
el rebut, no s'obliden de ningú!

Síquia des Pla o de Banyeres.
Esperem que quan ploqui, ploqui bé...

ELS MALNOMS DE PORRERES (XIV)

Joan Barceló Barceló, Joan Melià Garí i Joana Mora Cerdà

Noms que fan referència a espais i llocs genèrics

Barraca, XX-XXI; **Barragot**, XVII, XVIII, XX, **Barragota**, XX (poden ser la deformació de la paraula *barracot* i *barracota*); **Barraquet**, XX; **Bosca**, (*del camí de na Bosca*, XX-XXI; femení de *Bosc*); **Cabana**, XIX-XXI; **Cantó**, XVII-XXI, **Cantona**, XVIII, **Cantonet**, XVII-XVIII; **Casa Gran**, de la, XVIII; **Casa Vella**, de la, XVIII; **Cases**, XVII-XVIII; **Casetes**, XIX-XXI; **Colomer**, XIX; **Coves**, XIX-XXI (*Couas* XVII); **Font**, XX; **Forn Nou**, X; **Fossar**, XX i **Fossana**, XX (un *fossar* és un cementeri i el malnom podria ser degut al fet que el qui el portava hi visqués a prop; la forma femenina segurament s'ha fet amb la reinterpretació de la forma masculina, com si aquesta fos *fossà*; així i tot convé tenir en compte que aquesta paraula, *fossana*, també existeix com a sinònima de *fossa*); **Garrigó**, XVII; **Gorgó**, XVI (podria ser el diminutiu de *gorg*, que pot ser un clot profund en el curs d'un torrent o un riu, però també un bassot, una font, i una classe de raïm); **Macar** (un *macar* és un lloc abundant de macs; *Macà* i *Macana*, XX); **Masnou**, XVII (*Mainou*, XVIII, XX; *Maynou*, XVI-XVIII); **Masnouet** (*Maynouet*, XVII); **Molí d'aigua** (*Molí d'aigo*, XX); **Molí de vent**, XVII; **Molina**, XX-XXI, i **Molino**, XX; **Palau**, XVII-XVIII; **Portell**, XX; **Pou**, XVIII (probablement sobre aquest nom es va formar el femení **Poua**, pronunciat sense la *u*, *Poa*, i sobre aquesta darrera forma, més modernament, un nou masculí, *Poo*; la forma *Poàs*, XIX-XX, procedent de **Pouàs**, augmentatiu del *pou*, es pot explicar de la mateixa manera; de fet en el XIX apareix escrit *Pouhas*); **Pou Nou**, XVIII; **Pou Salat**, XVIII; **Puig**, XVIII; **Racó**, XVI-XXI; **Rafal**, XVIII; **Revolt**, XVII-XIX; **Revolta** (*de na Revolta*, XVIII); **Sala**, XVII-XVIII; **Sitja** (*Sitge*, XVII); **Sitjara**, XVI (és la feminització de *sitjar*, 'lloc amb moltes sitges'); **Sostre**, XVI-XIX; **Talaies** (el trobam escrit *Talayes*, *Telayes* i *Talayas*, XVI-XVIII; ja vàrem veure que en alguns casos també el topònim, *ses Talaies* o *ses Estalalties*, també s'utilitza com a malnom: *de ses Talaies*); en una ocasió ha aparegut **Talai** (*Telay*, XVIII), que no deu ser més que la masculinització de la forma anterior; **Torres**, XVII-XXI; **Vallet**, XVIII; **Vila**, XVII-XXI; **Viló**, XVII, XX-XXI (diminutiu de *Vila*) i **Vilona**, XX.

Noms que fa referència a parts del cos

Barbascoll, XVII; **Barrigó** (*Barrigo*, XVII); **Bracet**, XX (*Braset*, *Brasset*, XVIII-XIX); **Cabell** (*Cabey*, XVI); **Cabellereta** (*Cabeyereta*, XVIII); **Cama**, XVIII; **Cama de Parra**, XVIII (*Came Parre*, XVIII); **Cama Negra**, XX (*Camanegra*, XIX); **Cameta**, XVII-XVIII; **Coll**, XVIII; **Collet**, XVII-XVIII; **Costella**, XIX; **Cuixa**, XVIII-XXI; **Ditet**, XVII; **Espatleta** (*Espalleta*, *Espelleta* XVIII-XIX); **Espatletó** (*Espalletó*, *Espallató*, XVIII-XIX); **Garres Brutes**, XX; **Garretes**, XIX; **Lleganya**, XVIII; **Mamella**, XVII; **Manell**, XVII-XVII (el dit *manell*, és el dit petit de la mà i podria ser una transformació de la forma *menovell*); **Maneta**, XVII; **Morro**, XX; **Nas**, XIX; **Permanent**, XX; **Peuetes** (*Peuetas*, XVIII); **Pixa**, XX (*Piche*, XVIII); **Pota**, XVII-XIX; **Quatre Dits**, XVIII; **Tinga i Tingo**, XX (*Tingo* és un topònim freqüent al Perú, però en el nostre cas també es refereix, en la parla vulgar, al penis); **Tudossa**, XVI-XVII (pot ser la part alta d'una pedra que serveix de llinda o d'arc, el cap d'una ovella escorxada o d'una persona i també pot voler dir 'curt d'enteniment'); **Ulls, dels**, XVIII; **Ullons**, XX (normalment pronunciat sense la palatal: *uons*);

Segurament hauria correspost posar en el capítol anterior («Noms d'objectes diversos») els següents:

Brossa, XX; **Buina**, XX; **Buscall** (*Buscai*, XIX-XX; 'branquilló, estellicó'); **Codolada**, XVII ('pedrada'; també és una composició poètica); **Espina**; **Estel de s'alba** (*s'Estel de s'auga*, XX); **Niu**, XX; **Roca**, XVI-XX (*Rocha*, XVII-XVIII); **Roqueta**, XVII.

PAPERERIA NOVA PEMI

Papereria, llibreria, joguines,
regal i molt més!

C/ Pou Florit, 20 - Porreres
Correu:
pemipapereria@gmail.com
Telèfon: 651 803 534
@papeleriapemi

LES FESTES POPULARS A PORRERES EL 1771

Guillem Joan Barceló Barceló

L'Antic Règim era un període en el qual la religió marcava el ritme de vida de les persones. Els dies festius i les celebracions es succeïen al llarg de l'any seguint un calendari establert a cada parròquia, ja que cada poble tenia les seves pròpies festivitats. La bauxa i la diversió ens semblen elements aliens a aquells temps tan durs per als nostres avantpassats, però això no era totalment així, com veurem.

En aquest article comentaré unes dades de l'expedient de l'intendent Francisco de Lafita datat el 1771, que es troba a l'*Archivo Histórico Nacional*. A aquest document podem llegir sobre Porreres: «Existen siete obrerías cuyos obreros celebran sus fiestas anuales sin gasto alguno exterior, que costean de las limosnas que anualmente sacan de la misma iglesia, con el platillo, a excepción de dos obrerías en que hay muchos devotos que dan algunas otras limosnas; [...] y de estas se pagan algunos fuegos artificiales, corridas de gente y baile público [...]».

Començarem explicant què era una obreria i el paper social de les parròquies a l'Antic Règim. Edward Thompson va crear el terme *economía moral de la multitud* per a referir-se a la manera en què les societats preindustrials garantien la supervivència dels necessitats. La major part de la població no tenia drets polítics, però almenys se'ls reconeixia el dret a no morir de gana. D'aquí el paper de les obreries de les parròquies, dedicades en molts de casos a obres de beneficència.

En aquest cas, les obreries en qüestió tenien membres o patrons molt generosos i podien costejar unes festes per

a tot el poble. En primer lloc, els focs artificials que, com podem veure, tenen una llarga tradició i, de ben segur, eren un espectacle memorable per als porrerencs.

En segon lloc, el document fa menció a «corridas de gente», que sembla que es refereix a curses, tot i que el mot castellà *corrida* pugui dur a confusió. Avui en dia aquest terme s'utilitza per a referir-se als espectacles taurins, si bé al diccionari de la RAE la primera definició que apareix és la de "carrera". Podria referir-se a una correguda de bous a peu? No ho crec, ja que si bé no estaven prohibides, tampoc no estaven molt ben vistes pels borbons durant el Segle de les Llum. Tampoc no hauria estat possible pel seu cost, Lafita valora en només 100 lliures mallorquines el cost de totes les activitats de les set obreries.

Per últim, la part més interessant és la del ball públic, ja que tant aquest com les curses no apareixen anomenades a cap altra festa de Mallorca. Què haurien ballat els nostres avantpassats? Podria tractar-se de mateixes, que és el ball popular més antic documentat a Mallorca i que és anterior a la resta de balls de bot que es ballen avui en dia. Ara bé, d'acord amb Margarita Reynés, el fandango, el bolero i la jota ja s'havien començat a introduir a aquesta època (1760-1800). En el cas del fandango, alguns estudis apunten fins i tot a una introducció ja al segle XVII. Les contradances també es ballaven en aquest segle, però per part de l'aristocràcia. De fet, està documentat que aquestes, juntament amb el *paspiés*, el bolero i el fandango, protagonitzaren un ball de

màscares a la Llotja de Palma per Sant Sebastià el 1808.

Pel que fa a la data, podem especular que se celebressin per Sant Roc? Podria ser, ja que les festes patronals serien un marc ideal per a una celebració com aquesta. A més, en tractar-se de bauxa a l'exterior s'hauria de celebrar a una data amb bon temps. Per contra, es pot argumentar que les obreries acostumaven a celebrar les seves festes en honor del seu sant o patró.

Sigui com sigui, és un document únic sobre la nostra història que val la pena de recordar. La duresa de la vida rural en el set-cents també deixava lloc a les celebracions de caràcter popular, almenys a Porreres!

Referències bibliogràfiques

Expediente de remisión de Francisco de Lafita, intendente del Reino de Mallorca al conde de Aranda del estado de las congregaciones, cofradías y hermandades que hay en los pueblos de dicha jurisdicción. Archivo Histórico Nacional, CONSEJOS, 7105, Exp.62. Consultat a PARES (<https://pares.cultura.gob.es/inicio.html>)

REYNÉS AMATE, Margarita (2018). *Estudi històric i valors patrimonials d'un ball tradicional: les mateixes*. Memòria del TFM en Patrimoni Cultural: Investigació i Gestió, UIB.

THOMPSON, Edward P. (1974). "La economía moral de la multitud en la Inglaterra del siglo XVIII". A: *Revista de Occidente* núm. 133, p. 54-125.

ERRORS EN UN REPORTATGE PERIODÍSTIC

Maria Barceló Crespí
Maria Antònia Nicolau Rosselló

El passat 27 de maig es va publicar al diari de *La Vanguardia* de Barcelona un reportatge referit al santuari de Monti-sion que signava el periodista Sergi Ramis. Les autores del present article, uns dies després, enviaren una carta al senyor Jordi Juan Raja, director d'aquest prestigiós diari, que explicava la quantitat d'errors que apareixen en dit reportatge, sobretot de caràcter històric i geogràfic, sense a hores d'ara haver rebut resposta.

Molta gent del poble es va sorprendre per la imatge incorrecta que ofereix del nostre santuari, que tant estimam, i que una vegada publicada ja s'ha espargida arreu. Ja no hi ha remei, el mal ja està fet.

A través de les planes del *Llum d'Oli* volem donar a conèixer els principals errors de dit reportatge:

- Els claustres són propis de monestirs o convents, no de santuaris.
- A Porreres, tothom coneix aquest espai com la clastra.
- En aquest santuari mai hi ha hagut

un monestir franciscà. A més, els franciscans (orde mendicant) resideixen en convents, no en monestirs.

- En pujar al santuari, no s'ensumen «aromas de granjas».
- Tampoc no ha estat un cenobi, no hi ha hagut monjos.
- Enmig de la clastra hi ha un aljub, no un pou.
- El santuari de Monti-sion no és citat als documents del segle XIII. Sembla que les primeres referències podrien ser a partir de la pesta negra (1348).
- La foto que il·lustra el text correspon a la portada de l'església de Monti-sion del convent dels jesuïtes de Palma. El nom de Monti-sion a Mallorca el trobam a diferents indrets al·lusiu a la Visitació o a la Presentació de la Mare de Déu al temple.
- El 1551 no arribà cap comunitat monàstica al santuari porrerenc.

- Les estacions, el *Via Crucis*, són del segle XVIII.
- No hi ha la mateixa distància entre Porreres i Lluçmajor que entre Porreres i Manacor.
- El puig de Monti-sion ha desenvolupat al llarg dels anys dues funcions importants: santuari marià i escola de gramàtica i humanitats. Durant uns segles aquest espai docent gaudí de cert prestigi del qual el reportatge no se'n fa ressò.

Encara hi podríem afegir moltes altres coses.

Tot plegat fa que el reportatge sigui incomplet i amb moltes imprecisions. És de lamentar que s'hagi publicat sense una recerca de dades més acurada quan avui ja es disposa de suficient bibliografia.

**jaume
sastre
soler SL**
materials de construcció

ceràmiques i gres bigues imitació fusta
ciments saques aïllants canonades
lloguer de minicontenidors (Servei a domicili)

CARRER NOU, S/N
(SORTIDA CTRA. PORRERES-VILAFRANCA)
07260 - PORRERES
TEL. I FAX: 971 647102

LLG FUSTERIA
LLITERAS GARI

Portes i Cuines fetes a mida

C/. Major, núm 61 - 07260 PORRERES (Mallorca)
Taller: Ctra. Porreres - Montuiri, Parcela 250
Telef. i Fax 971 16 84 66

L'ANTIGA FESTA COLENDIA DE SANT ABDÓN I SANT SENÉN. ALGUNES CONSIDERACIONS SOBRE EL PATROCINI DE SANT ROC

Andreu Gabriel Veny Miró

Al segon volum de la *Història de Porreres* trobam la cita textual que diu: «St Abdon i St. Senén, que els Jurats escolliren per Patrons dels camps de Porreres, l'any 1622» (MUNAR 1979, 30-31 i 56-57).

Gràcies al fet que l'historiador i prevere solleric, Josep Rullán (1876, 284), havia consultat i transcrit l'acta de celebrar festa la diada de sant Abdón i sant Senén de l'arxiu municipal abans de la seva destrucció de 1868, podem veure que la relació que tenien els nostres jurats de Porreres amb els sants era molt interessada i efectiva. Aquest document posa de manifest que els nostres jurats no tenien cap obstacle en deixar els sants Joans de banda, si s'interpreta que un altre sant els ajudava en els seus problemes del dia a dia. A causa de la importància d'aquest document i pel fet que encara no ha estat publicat íntegrament a Porreres, el transcrivim aquí per a què en puguem gaudir:

«Per un dels honorables jurats, so es, per dit honorable Sebastià Xamene es estat proposat, dient: Honorables senyors y savi Concell: á noticia nostra es vingut de com en temps passat en les terres de Campur [...] patien cada any grans persecucions de pedre y tempestats [...] aquella terra la mes fértil de tote la prorintie petien gran necessitat, que sembraven mols anys sens cullir per rahó de tempestat, no sols essó pero enchare y hagué uns animals [...] e mones los quals se atrevien entrar per el poblant y prenien los minyons de les mans de ses propies mares y sels aportaven en lo desert y los se menjaven. Per rehó de la qual necessitat un molt gran servent de nostro Senyor, Abat en Roma [...] y suplica á se sanctedat fos nostre Senyor [...] emparar y defensar aquelles terres de tants grans persecucions, com en efecte li doná los cossos de dos sants reys de Persia que moriren martirs en la defentió de la fe de Christo, anomenats sant Abdon y sant Senen, y arribá dit Abal en Aries obrant dits sants en lo camí mols miracles, y son estats tant propicios en dit loch de Artes que desde a les hores may mes han patit aquells treballs y persecucions axo de la pedre y tempestat com enchare de aquells animals. De hont ha vingut que en Mallorca los habitants de la vila y terme de inche tenen tanta devotió a dits sants, que los conradors tenen aquells per patrons y advocats, y desque tenen dita devotió y fan la festa de dits sants may havem sentit á dir que en Inche hajen tingude tempestat ni hajen patit de pedre. Y de nostro temps en la vila y terme de Luchmajor, vesine de la present vila de Porreres, patien los demes anys grans calamitats y perdues per cause de la pedre, y desque votaren fer la feste dels dits dos sants colent com lo mateix diumenje, la qual es

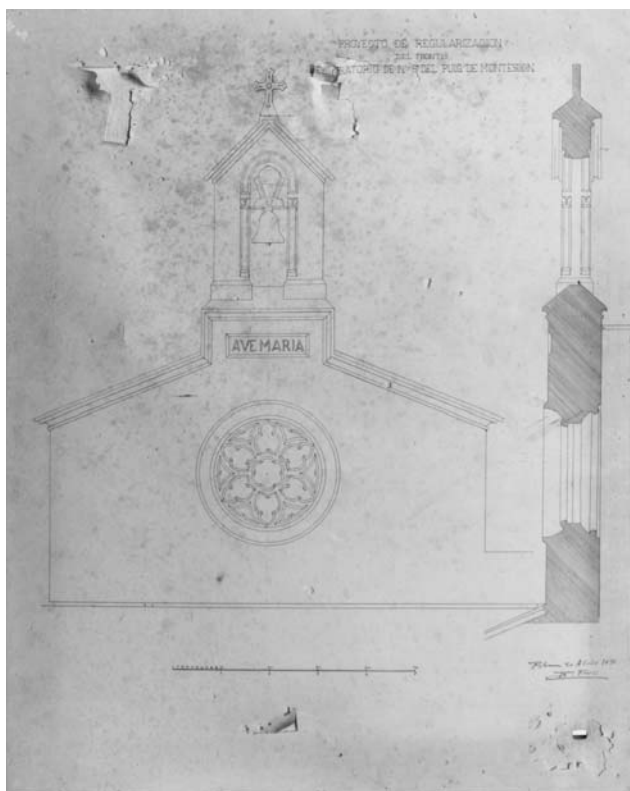
a trenta de Juliol, tenen los sementers vinyes y terme guardat de aquelles antigues perdues y persecucions. Y com la present vila y terme de Porreres de alguns anys á esta part estigue lant vexade de dites perdues per rahó y cause de pedre que abat los sementers y vinyes nos ha apparegut acudir á los mateixos sants, apropiat remey de pedre, per lo anparo y defentió dels fruits que Deu nostro Senyor nos done que es la intercessió y intervenció dels gloriosos martirs sant Abdon y sant Senen, per so vostres savieses sien servits dir son vol y consellarnos si convindra, com en efecte pensam que será molt convenient, fer y volar dite feste calent com lo mateix diumenje, fer y votar dite feste colent com lo mateix diumenje. Per so diguen y aconsellen.

Y tot lo dit Consell una *voce concordant, nemine discrepante*, es estat determinat que se fasse en Porreres perpetuament feste colent dels gloriosos sant Abdon i Senen com el mateix diumenje, y dits honorables Jurats suplican á monsenyor Reverendissim sie servit concedir y decretar dite festa.

25 de abril any MCDXXII».

Aquest interessantíssim document no parla de proclamació de patrons i molt manco si havien de ser designats només dels camps i/o de la vila, per tant, sembla ser una interpretació pròpia o lliure del P. Munar.¹ Si els nostres jurats de Porreres, per prevenir la pluja de pedra, decidien fer festa colenda en honor als sants Abdón i Senén, què farien enfront del temor de la pesta bubònica que provocava mort i desolació? O què farien una vegada superada la pandèmia, havent-ne sortit immunes, quan el miracle s'atribuïa a sant Roc? Malauradament ningú va transcriure l'acte de proclamació de sant Roc per patró principal de Porreres, però que no tenuem accés a la font originària no vol dir que no es donés. El que sí que sabem és que no es podia ometre la regulació d'un únic patró principal que exigia el papa Urbà VIII a la butlla *Universa* de 1642. En tot cas, les conseqüències del patronatge de sant Roc romanen en la devoció, les festes i en la qüestió semàntica de com Porreres ha diferenciat el patró —sant Roc— dels copatrons —els sants Joans.

La qüestió semàntica rau en el fet que es pot anomenar «patrons» als copatrons, sense diferenciar-ne el grau, com també passa, per exemple, amb les basíliques (de les quals n'existeixen dos graus diferents i les anomenam basíliques sense concretar la categoria). Tot això embolicat amb el prefix «co» de copatrons que a Porreres ho teníem ben embullat.

Aquest prefix, civilment, s'empra per a designar igualtat, compartició de càrrec, però sabem que en el cas dels patrons no és així, perquè no es compliria el decret papal i perquè sabem que també es conserva en altres àmbits eclesiàstics. Per exemple, el mot «coadjutor» tant fa referència a un bisbe o a un vicari parroquial; fins i tot, també a l'actualitat, en dogmàtica, es va amb molta prudència a incorporar-lo per a no crear males interpretacions, com és el cas de la «corredempció» de Maria. Per tant, no és correcte anomenar «copatró» al «patró principal», però sí als «menys principals». La veu popular de Porreres sempre ho ha explicat així: el patró és sant Roc i els copatrons, els sants Joans.

Sobre la celebració de festes, cada poble va adoptar uns criteris lliures en el calendari anual. Per exemple, quan la festivitat litúrgica dels patrons s'escau a l'hivern, quan les feines agrícoles n'impedeixen gaudir-ne i quan la calor excessiva les podia deslluir, el trasllat de la festa patronal era un fet justificat i tolerat per l'Església. Els trasllats més habituals de Mallorca es feien a la diada de sant Jaume —per ser l'onomàstica dels reis de la casa de Mallorca—, al 15 d'agost —sobretot per a poblacions on la titular de l'església parroquial és santa Maria—, o a finals d'estiu —temps que ja no fa tanta calor. Tanmateix aquests motius no expliquen el fet que a Porreres les festes siguin en honor a sant Roc —

que se celebraven el 26 d'agost—, perquè si el patró principal fos el Baptista, les festes es podrien traslladar al 29 d'agost, festivitat litúrgica del degollament del Baptista, com fan a altres indrets que el tenen per patró principal.

Concloem que sant Joan Baptista fou, cronològicament, el nostre primer patró, que després compartí patronatge amb sant Joan Evangelista, fins al punt de representar la vila (BARCELÓ 1997, 15). Tot plegat és indiscutible. Resulta evident que són els nostres patrons secundaris, no debades, sempre els hem anomenat «copatrons» i això n'és una gran prova. El mateix passa amb sant Roc, no l'anomenarien «patró» si no ho fos. Mai no ha arrelat la idea que sant Roc només sigui el nostre protector i que conseqüentment no sigui el nostre patró.

Amb tot, els nostres jurats elegiren sants que els ajudessin en el dia, d'aquesta manera, el 1622, sant Abdon i sant Senén foren instituïts festa colenda per a prevenir la pluja de pedra, però només faltaven entorn de dues dècades perquè esclatés la pesta bubònica i que el papa decretés que s'havia de triar un únic patró principal.

Finalment, hem d'insistir i evidenciar que al segle XVII s'hagué de triar un únic patró principal i els dos sants Joans no hi tenien cabuda. Que Porreres i sant Roc s'enamoraren tampoc és discutible, és un amor transmès de generació en generació que encara es manté ferm. Porreres porta a l'ADN l'estima vers sant Roc, el seu patró, una estima o devoció que s'ha transmès de generació en generació.

Referències bibliogràfiques

BARCELÓ CRESPI, Maria. «Apunts sobre els patrons de la vila de Porreres». A: *Programa de festes de Sant Joan* (1997), p. 14 -15.

MUNAR OLIVER, Gaspar (1979). *Història de Porreres*. Vol. 2. Palma: Gràfiques Miramar.

RULLÁN, José (1876). *Història de Sóller, en sus relaciones con la general de Mallorca*. Vol 2. Palma: Imprenta Felipe Guasp y Vicens.

¹En defensa del P. Munar, l'obra del qual admiram molt, s'ha de dir que les festes colendes se celebraven, majoritàriament, pels patrons, però no totes. Amb tot, revisant les seves publicacions, abundants i riquíssimes, ens adonem que mai no va tenir present la butlla *Universa* (1642) del papa Urbà VIII, la qual obligava a l'elecció d'un únic patró principal.

TEMPS DE PREPARAR LA MOTXILLA

Tomeu Barceló Sansó - CEIP Climent Serra i Servera

Venen les vacances per a tots els nins i nines. És el seu moment de descans, d'anar a la platja i d'estar amb la família. Comença un temps per a carregar piles i agafar forces per al pròxim curs. Alguns són ben organitzats i ben prest ja preparen la motxilla i l'estoig, tenen il·lusió d'estrenar-lo, elegeixen entre tota l'oferta existent, tenen dubtes per a triar el que més els convé, analitzen pros i contres i demanen consell als més savis: als pares i a les mares. Altres prefereixen gaudir de les vacances i, en acostar-se el moment d'iniciar l'escola, començar a preparar-ho tot: anar a la tenda que més els agrada i preparar el que els han dit els docents que necessitaran per a aquests propers deu mesos: llapis, goma, bolígraf blau, bolígraf negre, bolígraf vermell... I, per descomptat, hi ha aquells que no volen saber res ni de mestres ni d'horaris, estan encantats amb l'anarquia estiuenca i troben que és suficient preparar el material un cop haver començat l'escola (i perquè no els queda més remei): omplen la motxilla de qualsevol manera i, un cop la tenen a punt, demanen als seus pares: «queda molt per a les se-

güents vacances?». I és que de caràcters n'hi ha tants com estrelles en el cel i cada infant és diferent.

Però per poc entusiasme que un tenguim per a començar l'escola, preparar la motxilla sempre desperta il·lusió, és un moment que omple d'alegria els infants. A tots ells els peguen ganes de veure els companys i companyes, de retrobar-se amb mestres antics, de conèixer els nous tutors... Saben que els estan esperant nous reptes i nous aprenentatges. Els vostres fills i filles començaran el curs sent un any més grans, fent un curs més elevat, entraran a l'escola orgullosos d'ells mateixos, alegres i il·lusionats. Per

a un pare i una mare és una satisfacció acompanyar el seu fill el primer dia d'escola. Els acompanyareu amb una mirada d'orgull i se us dibuixarà un somriure. Dia 11 de setembre alguns de vosaltres entrareu a l'escola agafats de la mà amb el vostre fill caminant a poc a poc, compartint alegria i felicitat; altres haureu de pegar-li una empenta per a llevar-li la por, donar-li una abraçada i animar-lo per a què no estigui espantat; altres l'haureu de mirar de reüll i d'amagat perquè voldrà entrar sol sense la presència del pare o la mare; i dels més grans, us n'haureu d'acomiar des de casa perquè vendran sols al centre. Però tant aquells qui us acomiadeu des de casa vostra com els qui ho realitzeu des de l'escola fareu el mateix: els mirareu, pensareu «que s'ha fet de gran» i es remouran papallones a l'estómac.

Però queda molt d'estiu abans que arribi el primer dia d'escola. Gaudiu el temps que pugueu d'estar amb ells, d'escoltar-los, d'ensenyar-los, de crear-los curiositats i, sobretot, gaudiu de preparar la motxilla, tant si sou d'aquests que ho prepareu a principi d'estiu com si sou d'aquells que esperen el darrer moment. I entre estona d'escoltar-lo i estona de gaudir d'estar plegats, també cercau qualche momentet per a gaudir del vostre estiu. És important que siguem capaços de trobar aquelles estones que ens permetin desconectar i relaxar-nos sense la presència constant del deure de ser pare o de ser mare. I és que l'estiu és de tothom, dels més petits i dels més grans. Aprofitau per a descansar, carregar piles i trobau un moment per a preparar la vostra motxilla.

Bon estiu i bones festes de Sant Roc!

Serveis Melià Reig

Serveis:

- Cultivadors
- Fressadora
- Trituradora
- de Llonya
- Arada
- Arada
- milagrossa
- Desbrossadora

Telf: 649 83 41 87 / 636 51 58 36

LA CONVOCATÒRIA DE DOS JUGADORS DEL CB PORRERES-CAMPOS PER PART DE LA FEDERACIÓ ESPANYOLA POSA LA CIRERETA A UNA TEMPORADA EXTRAORDINÀRIA

Club Bàsquet Porreres

El Club Bàsquet Porreres-CB Campos ha viscut una temporada excepcional en molts aspectes que s'ha superat a la recta final amb la cita de dos jugadors per part de la Federació Espanyola de Bàsquet (FEB).

D'una banda, Lluís Melià Nicolau (2009) fou convocat amb el grup de seguiment de la selecció 3x3 (U-15) que ha tengut lloc a Guadalajara. Per altre costat, Josep Martí Rodríguez Nandín (2012), jugador de la categoria mini, fou convocat per la selecció espanyola, també en el grup de seguiment de la U12 que se celebrà a Valladolid.

Així mateix, el passat mes de juny, en Marc Polonyi Rotger (2009) i l'esmentat Lluís Melià foren convocats per a participar amb la selecció balear de 3x3 en el Campionat d'Espanya de seleccions autonòmiques a Cartagena. Cal destacar que dels quatre jugadors que formaven el combinat balear, dos eren del club. A més, aconseguiren una meritòria cinquena posició.

Amb tot, ha estat la culminació d'una temporada exitosa en què el club porrerenc celebra el 40è aniversari. Tot s'inicià amb un augment considerable del nombre d'equips. A més, a la categoria mini, tant el femení com el masculí es classificaren per al campionat de Mallorca. L'equip infantil masculí quedà per segon any consecutiu subcampió de les Balears, després de ser el primer classificat de la lliga de Mallorca. En fi... tot un èxit de la unió entre els clubs de Porreres i Campos que, amb només dos anys de cooperació, ja han demostrat les intencions d'estar entre els millors clubs de les illes!!!

Els germans Toni, Miquel i Pep Aguiló Fuster enllustrant sabates davant can Torres. Hem pogut identificar el client d'enmig, que és Antoni "Boteta" o "Poo", i un dels nins del fons, Miquel "Mago". Possiblement es tracta d'una fotografia dels anys 60 del segle XX. Si qualcú té més dades, es pot posar en contacte amb la redacció. Fotografia cedida per Joan Mesquida "de cas barber Moi".